Siromaštvo i nejednakost dohotka - Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja

Adžić, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:631246

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

MATEA ADŽIĆ

SIROMAŠTVO I NEJEDNAKOST DOHOTKA – USPOREDBA RAZVIJENIH I NERAZVIJENIH ZEMALJA

Završni rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

MATEA ADŽIĆ

SIROMAŠTVO I NEJEDNAKOST DOHOTKA – USPOREDBA RAZVIJENIH I NERAZVIJENIH ZEMALJA

Završni rad

JMBAG: 0303058237, redovita studentica

Studijski smjer: Marketinško upravljanje

Predmet: Ekonomska sociologija

Znanstveno područje: Društvene znanosti
Znanstveno polje: Ekonomija
Znanstvena grana: Sociologija

Mentor: doc. dr. sc. Saša Stjepanović

Pula, rujan, 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Matea Adžić, kandidat za prvostupnika poslovne ekonomije, smjera Marketinško upravljanje, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz nekog necitiranog rada te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za neki drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Puli, 21. rujna 2018.

Potpis

_____

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Matea Adžić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom *Siromaštvo i nejednakost dohotka – Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja* koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 21. rujna 2018.

Potpis

_____

SADRŽAJ

1. UVOD 1
2. O SIROMAŠTVU 2
2.1. Vrste siromaštva 2
2.2. Mjerenje siromaštva 3
2.3. Suvremeni pristupi siromaštvu 4
2.4. Siromaštvo u Hrvatskoj 5
3. POKAZATELJI SIROMAŠTVA I NEJEDNAKOSTI DOHOTKA ZA RAZVIJENE ZEMLJE 7
3.1. Pokazatelji siromaštva 8
3.2. Pokazatelji nejednakosti dohotka 13
3. POKAZATELJI SIROMAŠTVA I NEJEDNAKOSTI DOHOTKA ZA NERAZVIJENE ZEMLJE 17
3.1. Pokazatelji siromaštva 17
3.2. Pokazatelji nejednakosti dohotka 22
5. USPOREDBA RAZVIJENE I NERAZVIJENE ZEMLJE –SIROMAŠTVO I NEJEDNAKOST DOHOTKA 25
6. ZAKLJUČAK 35
LITERATURA 36
POPIS TABLICA 38
POPIS GRAFIKONA 39
SAŽETAK 40
SUMMARY 41

1. UVOD

Siromaštvo je jedan od najvećih globalnih problema današnjice. Iako je naizgled riječ o jednostavnom i vrlo poznatom pojmom, ono je zapravo u širem smislu kompleksno. Siromaštvo se najčešće veže uz pojmove poput gladi, nestašice materijalnih dobara i osnovnih uvjeta za život no ono se manifestira i na mnogobrojnim drugim poljima kao što su obrazovanje, zdravstvo, tehnologija, jednakost, ljudska prava, položaj u društvu te slično. Siromaštvo se na žalost nerijetko shvaća kao nerješiv, već ustaljen svjetski problem koji će, kako se čini trajati dok je svijeta. Takvo razmišljanje je pomalo apsurdno uzmemo li u obzir da svijet svakim danom sve više napreduje u pogledu novih istraživanja, razvijanja znanosti, tehnologije i proizvodnje. Sukladno tomu logički se nameće pitanje kako je moguće da se problem siromaštva nikako ne može riješiti i da na svijetu usprkos silnom razvoju i dalje ima toliko krajnje siromašnih ljudi. U ovome radu izvršiti će se usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na siromaštvo i nejednakost dohotka. Nejednakosti dohotka je u određenoj mjeri prisutna u svakoj zemlji no postoje razlike između razvijenih i nerazvijenih zemalja.

Tema ovog rada odabrana je radi posebnog zanimanja za nju ali i poradi sve veće njezine aktualnosti i kompleksnosti oko rješavanja takvog problema. U radu će biti prikazani i analizirani pokazatelji siromaštva i nejednakosti dohotka dohotka za zemlje koje se nalaze u Europi.

Cilj rada je prikazati i analizirati pokazatelje siromaštva i nejednakosti dohotka te načiniti usporedbu između odabranih razvijenih i nerazvijenih zemalja te na temelju tih podataka iznijeti samostalne zaključke.

U prvom poglavlju će se obraditi siromaštvo sa teoretskog stajališta kao podloga za daljnje razumijevanje i analiziranje potrebnih indikatora. U drugom i trećem poglavlju će se analizirati razvijene i nerazvijene zemlje pomoću pokazatelja siromaštva i nejednakosti dohotka a u zadnjem poglavlju će se izvršiti usporedba između odabranih razvijenih i nerazvijenih zemalja pomoću grafikona.

Od znanstvenih metoda u radu je korištena induktivna metoda, metoda sinteze, deskripcije i komparacije.

2. O SIROMAŠTVU

Siromaštvo je danas vrlo aktualna tema budući da je riječ o problemu na globalnoj razini. Ono se općenito može definirati kao nedostatak osnovnih materijalnih sredstava za normalno življenje. To podrazumijeva prije svega nedostatak hrane, sigurnog prebivališta, odjeće, ali manifestira se i kroz razne druge neprilike kao što su neimanje zaposlenja, nedostatak potrebitog obrazovanja, zdravstvene zaštite te slično. Važna značajka siromaštva je i socijalna isključenost koja podrazumijeva nepoštivanje ljudskih prava i ljudskog dostojanstva, neprihvaćanje od strane okoline, izoliranost, nedostatak prava sudjelovanja u političkom životu i općenito odbačenost od društva. Sagledavajući navedeno logički je kako siromaštvo dakako ima i velike psihičke posljedice kao što su usamljenost, depresija, samo omalovažavanje, potištenost i druga nepoželjna psihička stanja.

Siromaštvo se naziva globalnim fenomenom, što zapravo i jest. Naime, danas, u svijetu kada znanost, proizvodnja i tehnologija rastu i razvijaju se brže no ikada enormno je velik broj krajnje siromašnih ljudi. Ključ shvaćanja tog fenomena leži u sve većem povećanju jaza između bogatih i siromašnih. Naime, kada govorimo o siromaštvu jasno je da zapravo nije riječ o stvarnoj nestašici hrane u svijetu, jer hrane ima dovoljno za sve. Problem je u raspodjeli dobara. Naime, vrlo malen broj stanovnika zemlje u svojim rukama drži većinu svjetskog bogatstva, dok je ostatak bogatstva podijeljen na ogroman broj ljudi. Tako jedni, suviše bogati, se razbacuju novcem i materijalnim bogatstvom dok neki, s druge strane nemaju dovoljno niti da zadovolje osnovne ljudske potrebe poput gladi. Zbog takve, nepravedne raspodjele raspoloživih dobara dolazi do krajnjeg siromaštva izuzetno velikog broja ljudi. Dok god je takva alokacija resursa na snazi, problem siromaštva na žalost neće biti riješen.

2.1. Vrste siromaštva

Kada govorimo o vrstama siromaštva, ono se može klasificirati s obzirom na kriterij prema kojemu se vrši podjela. Prema Šućuru (2001.) postoji objektivno i subjektivno siromaštvo, lokalno i globalno siromaštvo, materijalno i simboličko, trans materijalno i relacijsko, ekstremno i nevidljivo te apsolutno i relativno siromaštvo.

Kako Šundalić (2011.) navodi subjektivno siromaštvo se temelji na subjektivnoj procjeni pojedinca o tome je li siromašan ili nije. Dakle, takva procjena može, ali ne

mora biti točna, dok podlogu objektivnom siromaštvu daju stvarni pokazatelji siromaštva. Kada se govori o lokalnom siromaštvu može biti riječ o mjestu, gradu ili najčešće državi dok je globalno siromaštvo ono sveobuhvatno, svjetsko, koje uključuje sve zemlje svijeta. Iako je lokalno siromaštvo problem svake države zasebno, sva lokalna siromaštva čine globalno siromaštvo koje je zajednički problem cijelog svijeta. Materijalno siromaštvo se odnosi na značajan nedostatak materijalnih sredstava za život i na njega se najčešće misli pod pojmom siromaštva koje je zapravo puno širi termin. Simboličko siromaštvo predstavlja neimanje stvari nematerijalne naravi koje su potrebne za uobičajen život kao što su zdravstvena zaštita, obrazovanje i slično.

„Apsolutno siromaštvo (siromaštvo na rubu opstanka, apsolutna bijeda) – mjeri se na procjeni osnovnih sredstava potrebnih za zadovoljenje minimalnih ljudskih potreba (kakvoća i količina hrane, odjeće…). Po nekim suvremenim pristupima tome treba dodati i temeljne kulturne potrebe poput obrazovanja, zdravstvene zaštite, sigurnosti i razonode“ (Šundalić, 2011., str. 116). Temeljem navedenog može se reći da mjera apsolutnog siromaštva zapravo pokazuje koliko je hrane, odjeće i sličnog potrebno za opstanak.

„Relativno siromaštvo definira se od društva do društva u određenom vremenu. Relativno se siromaštvo određuje prema važećem standardu nekog društva i prihvaćenom sustavu vrijednosti. Jedni će građani biti proglašeni siromašnima u odnosu na druge koji si mogu priuštiti određene sadržaje društvenog blagostanja. Kriterij kada je netko siromašan mijenja se s vremenom i od društva do društva “ (*isto*, str.116). Relativno siromaštvo nije jednako u svim državama. Naravno, u bogatijim zemljama siromašnima se mogu proglasiti oni koji su u nerazvijenim zemljama van granica siromaštva.

2.2. Mjerenje siromaštva

Što se tiče samog mjerenja siromaštva većina autora je uvjereno kako ono nije izvedivo no Spicker (1993.) smatra kako je siromaštvo ipak moguće mjeriti pomoću određenih stopa. Također napominje kako dobivene stope ne moraju biti precizne ali bi trebale biti barem djelomično točne. Kao neke od mogućih problema siromaštva navodi problem odabira mjerne jedince siromaštva, probleme pri odabiru samog mjerila siromaštva, te probleme tipova resursa tj. obrazaca i područja potrošnje.

Prema Šundaliću (2011.) mjerenje siromaštva je stvar dogovora. On navodi kako države siromaštvo izražavaju preko stope socijalne pomoći. Socijalna pomoć se dodjeljuje stanovništvu u raznim kategorijama kao što su nezaposlene osobe s invaliditetom te trajno bolesne, obitelji s niskim prihodima, starije osobe i slično. Tako je socijalna pomoć najčešći pokazatelj siromaštva na državnoj razini, no broj ljudi koji primaju socijalnu pomoć manji je od stvarnog broja ljudi kojima je potrebna financijska pomoć. Zbog toga ovaj pokazatelj nije najpouzdaniji, no može dati neke približno točne brojke.

2.3. Suvremeni pristupi siromaštvu

Danas su ljudi svjesni problema globalnog siromaštva više no ikada ranije. Siromaštvu se u prošlosti nije dodjeljivala tolika pozornost kao sada. Promjena po pitanju shvaćanja i doživljavanja siromaštva kao globalnog problema dogodila se osamdesetih godina prošlog stoljeća. Razvoj svjetskog kapitalizma uvelike je pridonijelo razvoju mišljenja i pokušavanja rješavanja problema siromaštva na svjetskoj razini. Iako je došlo do razvoja tehnologije i proizvodnje te novih otkrića u znanosti siromaštvo se povećalo umjesto da se smanjilo. „U bogatim Zemljama zapada šire se rubne grane siromašnih poput starih i bolesnih, žrtava konzumizma, izbjeglica i emigranata. Također, Zemlje u razvoju nalaze se pred dramatičnom krizom čija je posljedica širenje siromaštva. Dok se nekada vlasništvu izvor tražio u ljudskome radu, inteligenciji i slobodi da iz prirode prisvaja dobro, danas je moć bogatih nacija temeljena na vlasništvu spoznaje, tehnike i znanja “(Ivan Pavao II, 1991., 65, 38-9). „Danas 1,2 milijarde ljudi živi s manje od 1 $ dnevno, 30 000 djece umire u svijetu od izlječivih bolesti, 15 % najbogatijih država raspolaže s oko 80 % ukupnog svjetskog bogatstva, a 46 % najsiromašnijih raspolaže s oko 1,25 % svjetskog bogatstva. Jaz bogati – siromašni produbljuje se i može se prikazati u omjeru 1:74“ (Singer, 2005. str. 82). „U razdoblju od 1960. do 2000. godine 20 % najbogatijih u svijetu podigli su udio svog bogatstva sa 70 na 90 % u ukupnom svjetskom bogatstvu dok je 20 % najsiromašnijih svoj udio u tom bogatstvu smanjio s 2,3 na 1 %“ (Beck, 2004., str. 50,55) Kako Šundalić (2011.) navodi kako se globalno siromaštvo očituje kroz nesigurnost radnog mjesta te sve većeg broja jeftine radne snage u Zemljama Trećeg Svijeta. Također, veliku ulogu ima i velika tehnološka prednost razvijenih zemalja u usporedbi sa nerazvijenim. Sukladno tomu fizički rad kojim obiluju siromašne zemlje sve je manje na cijeni a

tehnologija zauzima sve značajnije mjesto. Takve okolnosti govore o dominaciji kapitala nad radom i upravo zbog takvog stanja velike korporacije i dalje osiromašuju siromašne zemlje koje sve dublje tonu a bogati se sve više obogaćuju. Hardt i Negri (2003.) navode kako današnje, takozvano post moderno društvo trebalo je biti ravnopravno tj. trebalo je pružiti jednake uvjete i mogućnosti svim zemljama no to se nije dogodilo jer siromašne nitko ne štiti. Također, siromašne prozivaju bijednima, potlačenima, isključenima i iskorištavanima. Kako je već rečeno, siromaštvo je problem svih zemalja skupa pa tako i cijelog svijeta. „Međunarodna zajednica svjesna je golemih razmjera siromaštva, te koliko god bila neučinkovita, ipak poduzima „milenijske projekte“ iskorjenjivanja siromaštva. Jedan od takvih projekata bio je 2002. do 2006. godine“ (Šundalić, 2011., str. 129). „Četiri su najvažnija problema siromašnih koja se moraju riješiti: kriza dugova, globalna trgovinska politika, znanost za razvoj i briga o okolišu (Sach, 2007., str. 316)“ .

2.4. Siromaštvo u Hrvatskoj

Hrvatska se trenutno nalazi u tranziciji, te je se prema određenim indikatorima može svrstati i u nerazvijene zemlje. Naime, dok je Hrvatska bila dijelom Jugoslavije stope nezaposlenosti su bile izrazito niske, a siromaštvo kao problem bilo je nepriznato. O tome skoro da se i nije govorilo jer je siromaštvo u takvim političkim i društvenim uvjetima bilo shvaćano kao veliko zlo kojemu u državi nema mjesta. Naime, dominirala je politika jednakosti. Takva politika podrazumijevala je da svi imaju jednake mogućnosti za rad i napredovanje, bogatstvo se pravedno dijelilo između stanovnika sa ciljem da nema jaza bogati – siromašni već da svi budu jednaki. Država je ljudima pronalazila posao, davala stanove, plaće i osiguranje. Raspad takvog režima započeo je još 1980. godine poradi ekonomske krize. Nakon raspada Jugoslavije i osamostaljenja neovisne države Hrvatske siromaštvo u našoj zemlji dobiva drugačiji oblik i novo značenje. Napokon se priznaje taj problem koji je ponajviše nastao zbog velikih posljedica Domovinskog rata u kojemu je Hrvatska izborila neovisnost. Izuzev toga i prilagođavanje na tržišno gospodarstvo, međunarodne odnose i socijalnu nestabilnost izazivalo je određenu krizu i povećalo razmjere siromaštva u Hrvatskoj. Siromaštvo se danas ponajviše vezuje uz nezaposlenost čija je stopa iz veljače ove godine iznosila 9,6% sa čime spada u skupinu zemalja članica Europske Unije sa najbrže padajućom stopom nezaposlenosti (EUROSTAT, veljača 2018.). Uz

nezaposlenost se vežu određene skupine kao što su prije svega nezaposleni, umirovljenici, obitelji s većim brojem djece, invalidi, bolesnici i slično. Sve ove skupine imaju značajku niskog obrazovanja i lošeg socijalnog statusa. Jednu od najrizičnijih skupina čine poljoprivrednici. Tako je bilo u povijesti pa i danas. Poradi nemogućnosti utjecaja na vremenske neprilike i cijene određenih žitarica, poljoprivrednici su uvijek pod velikim rizikom i neizvjesnošću, no ta se situacija pomalo popravila ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju koja daje poticaje na eko proizvodnju i slično.

U Hrvatskoj je posljednjih pet godina izrazito prisutno osiromašivanje, što se odnosi na spuštanje linije siromaštva tj. snižavanje kriterija standarda društva. Ono se očituje kroz smanjenje plaća, opadanje kupovne moći i općenito pad životnog standarda stanovnika. Što se tiče stanja u Hrvatskoj, na udaru osiromašivanja najviše se nalaze Slavonija i Baranja gdje se većina stanovništva bavi poljoprivredom, no iseljavanje u inozemstvo zbog nemogućnosti pronalaska odgovarajućeg posla također je jedan važan čimbenik pustošenja i osiromašenja navedenih područja.

„Siromaštvo u hrvatskom društvu ima višestruke implikacije. Prva je opasnost od dualizacije društva. Sve je veći broj skupina koje su slovile za srednju klasu a danas se svrstavaju u siromašne. Druga je opasnost od samoorganiziranja siromašnih slojeva društva kao zasebne pod klase koja prihvaća kulturu siromaštva pa je i društvo priznaje kao novi socijalni sloj koji se i politički samoorganizira, npr. umirovljenici. Siromaštvo utječe i na usporavanje demokracije, posebice na zaživljavanje građanske svijesti“ (Šućur, 2001., str. 135-136).

„Najbrojnije su skupine siromašnih sljedeće:

- Kućanstva u kojima se na čelu nalazi osoba bez obrazovanja ili s najviše osnovnom naobrazbom – (gotovo ¾ siromašnih živi u ovakvim kućanstvima)
- Kućanstva u kojima je predstavnik starija osoba ili umirovljenik (40% siromašnih živi u kućanstvima gdje je predstavnik umirovljenik ili starija neaktivna osoba, barem 25% starijih osoba ne prima mirovine a polovica umirovljenika dobiva mirovine koje su ispod linije siromaštva)
- Kućanstva koja nemaju ekonomski aktivnih članova, odnosno čiji je predstavnik nezaposlena osoba (kućanstva na čelu s nezaposlenom osobom imaju najveći rizik od siromaštva ali ova kategorija nije najbrojnija među siromašnima) (*isto*, str. 143).

3. POKAZATELJI SIROMAŠTVA I NEJEDNAKOSTI DOHOTKA ZA RAZVIJENE ZEMLJE

Razvijene zemlje uobičajeno su one za koje je karakteristično da imaju vrlo dobro razvijenu industriju i ekonomiju. To uključuje visok tehnološki napredak, razvijenu vlastitu proizvodnju te visok životni standard. Još neka obilježja razvijenih zemalja jesu da imaju nisku nezaposlenost, visoke dohotke, dobro organizirane državne službe koje nemaju problema sa davanjem socijalnih i drugih pomoći najpotrebitijima te uspješno regulirane sustave obrazovanja. Razvijene zemlje imaju visok BDP, BPD po stanovniku, visok ljudski razvojni indeks (HDI) i nacionalni bruto dohodak.

Nekakav objektivni, sveobuhvatni pokazatelj razvijenosti zemalja je HDI indeks (Human Development Index). Taj indeks se koristi za mjerenje obrazovanja, očekivane životne dobi i pokazatelja dohotka po stanovniku u nekoj zemlji. Što je njegov iznos veći to je zemlja razvijenija i suprotno. Prema izvješću o Ljudskom razvoju iz 2017. godine koje je provedeno od strane Ujedinjenih naroda uzevši u obzir vrijednosti HDI indeksa, 26 najrazvijenijih zemalja su: Norveška, Australija, Švicarska, Njemačka, Danska, Singapur, Nizozemska, Irska, Island, Kanada, Ujedinjene države, Hong Kong, Novi Zeland, Švedska, Lihtenštajn, Ujedinjeno Kraljevstvo, Japan, Južna Koreja, Izrael, Luksemburg, Francuska, Belgija, Finska, Austrija, Slovenija i Italija.

Da bi se analiziralo siromaštvo u razvijenim i nerazvijenim zemljama svijeta u ovome radu koristiti će se pokazatelji kao što su: populacija, BDP, BDP po stanovniku, stopa rizika od siromaštva te stopa rizika od siromaštva prema spolu. Za mjerenje nejednakosti dohotka u obzir će se uzeti Ginijev koeficijent, distribucije dohotka i postotak stanovništva koji živi sa manje od 5,50 $ dnevno.

„BDP tj. bruto domaći proizvod je vrijednost svih dovršenih roba i usluga, koji su bili proizvedeni unutar jedne države u određenom vremenskom razdoblju (najčešće tijekom jedne godine). Bruto domaći proizvod je izražen u novčanim jedinicama, a uključeni su samo oni proizvodi i usluge koji su dovršeni i spremni za neposrednu potrošnju. BDP isključuje proizvode i usluge koji su namijenjeni za daljnju preradu i proizvodnju proizvoda i usluga. Temeljna svrha izračunavanja bruto domaćeg proizvoda je dobiti uvid u gospodarsku aktivnost države – u razvoj te stupanj rasta njenog gospodarstva. BDP predstavlja indikator zdravlja ekonomije unutar jedne države. Shodno tome, bruto domaći proizvod ocjenjuje kvalitetu odnosno životni

standard u državi. Bruto domaći proizvod je zapravo najopsežnije mjerilo cjelovite gospodarske aktivnosti“ (ekonomskirjecnik.com).

Osim uobičajenog BDP – a računa se i BDP po glavi stanovnika (BDP per capita) koji se odnosi na prosječni doprinos svakog stanovnika ukupnom BDP – u zemlje.

Populacija će se također uzeti u obzir kako bi se što bolje dočarala veličina zemlje i broj ljudi koji su u određenoj mjeri siromašni.

„Ginijev koeficijent koncentracije pripada u relativne mjere koncentracije ili mjere nejednakosti (dispariteta) statističkoga niza. Njihova vrijednost može biti bilo koji realan broj iz segmenta (0,1). Što je ta vrijednost bliža nuli, vrijednosti niza su ravnomjernije raspoređene, tj. na svaki modalitet otpada približno jednak udio u totalu. Obrnuto, što je ta vrijednost bliža jedinici, vrijednosti niza su neravnomjernije raspoređene.“ (hrcak.srce.hr).To u promatranom slučaju znači da što ova mjera bude imala manje vrijednosti to će biti znak da je nejednakost manja tj. da je bogatstvo u pojedinoj zemlji između stanovnika ravnomjerno raspoređeno, suprotno, što vrijednost koeficijenta bude bila bliža jedinici to je pokazatelj da je jaz bogati – siromašni u toj zemlji velik. Za potrebe ovoga rada analizirati će se postotci Ginijevog koeficijenta (vrijednosti mogu maksimalno iznositi 100% a minimalno 0) zbog bolje reprezentativnosti i lakšeg uočavanja razlika između promatranih zemalja.

Stopa rizika od siromaštva je osnovni pokazatelj siromaštva za pojedinu zemlju. To je zapravo postotak osoba koje imaju raspoloživi ekvivalentni dohodak ispod praga rizika od siromaštva. Ova stopa ne pokazuje koliko je ljudi stvarno siromašno, nego koliko njih ima dohodak ispod praga rizika od siromaštva. Prag rizika siromaštva postavljen je na 60% od srednje vrijednosti ekvivalentnog raspoloživog dohotka svih osoba.

Razvijene zemlje koje će se analizirati u ovome radu su: Austrija, Danska, Francuska, Irska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Švedska i Švicarska.

Postotak ljudi koji živi sa manje od 5,50 američkih dolara na dan uzet je kao pokazatelj koji daje stvarnu sliku o tome koliki postotak siromašnih građana se nalazi u pojedinoj državi.

3.1. Pokazatelji siromaštva

U ovome radu prvo će se analizirati pokazatelji siromaštva, no poradi potpune slike o promatranim zemljama prvo će se analizirati populacija kao neki opći indikatori koji daju uvid u to koliko je pojedina zemlja velika. Zatim će se prezentirati BDP kao glavni,

općí pokazatelj ekonomskog stanja i razvoja u pojedinoj zemlji, potom će se razmotriti i BDP po stanovniku koji daje još bolji uvid u stvarni standard zemlje. Potom će se proučiti stopa rizika od siromaštva ukupno i po spolu.

U *Tablici 1* prikazan je ukupan broj stanovnika za odabrane razvijene zemlje u razdoblju od 2013. do 2017. godine. Prema podacima u tablici vidljivo je kako je Njemačka zemlja sa najvećim brojem stanovnika tj. broji 82,521,653 stanovnika u 2017. godini. Druga po brojnosti stanovništva je Francuska sa 66,989,083 stanovnika u 2017. godini, a treće po redu je Ujedinjeno Kraljevstvo koje u prethodnoj godini broji 32,576,204 stanovnika. Najmanje stanovnika ima Irska u kojoj je u 2017. godini zabilježeno 4,784,383 stanovnika, a druga zemlja sa najmanje stanovnika je Norveška koja broji 5,258,317 stanovnika u istom promatranom razdoblju. Također, sve zemlje karakterizira polagani rast stanovništva, dakle nema velikog priraštaja. Najveći porast broja stanovnika ima Njemačka, no rezultat toga su zasigurno i masovni dolasci ljudi a ne samo prirodni priraštaj.

Tablica 1. Prikaz broja stanovnika za odabrane razvijene zemlje od 2013. - 2017. godine

Zemlja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Austrija	8,451,860	8,507,786	8,584,926	8,700,471	8,772,865
Danska	5,602,628	5,627,235	5,659,715	5,707,251	5,748,769
Francuska	65,600,350	65,942,267	66,456,279	66,730,453	66,989,083
Irska	4,609,779	4,637,852	4,677,627	4,726,286	4,784,383
Ujedinjeno Kraljevstvo	31,423,950	31,663,214	32,224,529	32,466,065	32,576,204
Nizozemska	16,779,575	16,829,289	16,900,726	16,979,120	17,081,507
Norveška	5,051,275	5,107,970	5,166,493	5,213,985	5,258,317
Njemačka	80,523,746	80,767,463	81,197,537	82,175,684	82,521,653
Švedska	9,555,893	9,644,864	9,747,355	9,851,017	9,995,153
Švicarska	8,039,060	8,139,631	8,237,666	8,327,126	8,419,550

Izvor: autor prema podacima sa stranice countryeconomy.com

Tablicom 2 prikazan je ukupan BDP za odabrane razvijene zemlje za razdoblje od 2013. do 2017. godine. Za Austriju, Dansku, Francusku, Nizozemsku, Norvešku, Njemačku, Švedsku i Švicarsku vidljiv je pad BDP – a u 2015. godini te ponovni rast. U Irskoj je BDP porastao u zadnje dvije godine. Ujedinjeno Kraljevstvo bilježi pad BDP – a od 2015. godine. Najveći BDP ima Njemačka koji je 2017. godine iznosio 3,677,439 milijardi američkih dolara. Ujedinjeno Kraljevstvo je drugo po veličini iznosa BDP – a koji je 2017. godine iznosio 2,622, 434 milijardi američkih dolara. Treća po redu je

Francuska čiji je BDP navedene godine imao vrijednost od 2,582,501 milijardi američkih dolara. Možemo primjetni kako ove tri zemlje imaju i najviše stanovnika od deset promatranih, te stoga utvrditi da postoji korelacija između BDP a i populacije, dakle, što je brojnija populacija neke zemlje to će zemlja imati i veći BDP. Takav slijed u stvari je zapravo i logičan jer što je više ljudi u nekoj državi, više je posla tj. razvijenija je industrija i proizvodnja a samim time dolazi i do porasta BDP – a.

Najmanji BDP ima Švicarska koji je 2017. Iznosio 4,409 milijardi američkih dolara, a Danska je druga po redu sa najmanjim BDP - om koji je u istom razdoblju iznosio 324,872 milijardi američkih dolara.

Tablica 2. Prikaz BDP – a za odabrane razvijene zemlje u milijardama američkih dolara od 2013. - 2017. godine

Zemlja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Austrija	430,203	442,587	382,258	390,961	416,596
Danska	343,584	352,994	301,299	306,900	324,872
Francuska	2,809,390	2,853,832	2,434,787	2,466,472	2,582,501
Irska	239,088	258,081	290,291	304,499	333,731
Ujedinjeno Kraljevstvo	2,741,601	3,024,402	2,886,208	2,660,687	2,622,434
Nizozemska	866,951	881,033	758,381	777,548	826,200
Norveška	523,502	499,339	386,663	371,075	398,832
Njemačka	3,753,687	3,896,788	3,377,310	3,479,232	3,677,439
Švedska	578,742	573,818	497,918	514,460	538,041
Švicarska	688,664	709,263	679,205	668,748	678,887

Izvor: autor prema podacima sa stranice countryeconomy.com

Tablicom 3 prikazan je BDP po glavi stanovnika (BDP per capita) za promatrane razvijene zemlje u periodu od 2013. do 2017. godine. Prosječni BDP po glavi stanovnika za promatrane zemlje iznosi 55,157 američkih dolara. Prema podacima iz 2017. godine najveći BDP per capita ima Švicarska (80,037 $), zatim Norveška (75,314 $) te Irska (68,977 $). Može se primijetiti kako su to ujedno i zemlje sa najmanje stanovnika od promatranih. Dakle, imaju vrlo visok životni standard. Najmanji BDP po glavi stanovnika u 2017. imaju Francuska (38,418 $) i Ujedinjeno Kraljevstvo (39,591 $). Rast BDP – a per capita zabilježen je u Irskoj, gdje je prisutan i najmanji porast broja stanovnika. U ostalim zemljama ovaj indikator oscilira, no u konačnici pada, to je naravno zbog porasta broja stanovnika u promatranim zemljama, tako da to nije zabrinjavajući faktor.

Tablica 3. Prikaz BDP – a po glavi stanovnika za odabrane razvijene zemlje u američkim dolarima od 2013. - 2017. godine

Zemlja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Austrija	50,748	51,801	44,297	44,733	47,221
Danska	61,326	62,729	53,236	53,774	56,191
Francuska	44,105	44,572	37,866	38,205	38,418
Irska	51,872	55,837	62,357	64,793	68,977
Ujedinjeno Kraljevstvo	42,767	46,820	44,328	40,530	39,591
Nizozemska	51,592	52,240	44,777	45,658	48,265
Norveška	102,722	96,838	74,281	70,652	75,314
Njemačka	46,545	48,119	41,345	42,250	44,387
Švedska	60,005	58,869	50,545	51,471	53,165
Švicarska	85,665	87,133	82,448	80,311	80,037

Izvor: autor prema podacima sa stranice countryecomomy.com

Prikaz stope rizika od siromaštva za razvijene zemlje ponuđen je u Tablici 4 za razdoblje od 2012. do 2016. godine. Njemačka ima najveću stopu rizika od siromaštva (prosječno 16.42 za promatranih pet godina), no to i ne čudi jer Njemačka ima najveći porast broja stanovnika pa je logično da će i ova stopa porasti. Ujedinjeno Kraljevstvo također ima povišu stopu rizika od siromaštva i pad BDP – a per capita i nominalnog BDP – a, ali bilježi i nešto veći porast stanovništva. Kada se svi ovi indikatori uzmu u obzir, može se reći da je porast broja stanovnika loše utjecao na druge promatrane indikatore tj. na povećanje siromaštva. U Irskoj je zabilježen pad ove stope kao i rast BDP per capita, ali i najmanji porast broja stanovnika. U Švicarskoj je ova stopa iznenađujuće velika s obzirom na to da zemlja broji 8,419,550 stanovnika, te ima srednje velike vrijednosti ostalih faktora koji se promatraju. Austrija također ima povišenu ovu stopu kao i Švedska. Najmanju stopu imaju Nizozemska i Norveška a najbliža im je Danska. To su zemlje srednje veličine sa vrlo dobro razvijenom industrijom i gospodarstvom. Prema navedenom vidimo kako će možda zemlja imati veću stopu rizika od siromaštva što je njena populacija veća, no zapravo to nije pravilo. Prema ovome indikatoru može se primijetiti kako je svaka zemlja individualna, baš kao i njen sveukupni sustav. Budući da ova stopa prikazuje postotak stanovništva koji ima raspoloživi ekvivalentni dohodak ispod praga rizika od siromaštva, a taj prag je

postavljen na 60% od srednje vrijednosti ekvivalentnog raspoloživog dohotka svih osoba, zapravo ovaj se pokazatelj ponajviše može promatrati za svaku zemlju zasebno, jer standard i dohoci su u svakoj zemlji drugačiji pa tako i ova stopa kada se prema njoj uspoređuju zemlje donosi ne baš najobjektivnije podatke za uspoređivanje zemalja u svezi toga koliko je ljudi u stvarnom riziku od siromaštva jer se ekvivalentni raspoloživi dohodak razlikuje od zemlje do zemlje. No, usprkos tome ova stopa je jedna od glavnih pokazatelja siromaštva i baš zato je posebno važna u ovome radu.

Tablica 4. Prikaz stope rizika od siromaštva za odabrane razvijene zemlje u postotcima od 2012. - 2016. godine

Zemlja	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Austrija	14.4	14.4	14.1	13.9	14.1
Danska	12.0	11.9	12.1	11.9	11.9
Francuska	13.7	13.3	13.6	13.6	13.6
Irska	15.7	16.4	16.3	16.6	16.6
Ujedinjeno Kraljevstvo	16.0	15.9	16.8	16.6	15.9
Nizozemska	10.1	10.4	11.6	11.6	12.7
Norveška	10.0	10.2	10.5	10.7	10.9
Njemačka	16.1	16.1	16.7	16.7	16.5
Švedska	15.2	16.0	15.6	16.3	16.2
Švicarska	15.9	14.5	13.8	15.6	14.7

Izvor: autor prema podacima sa stranice EUROSTAT-a

Nakon pregleda stope rizika od siromaštva za ukupnu populaciju *Tablicom 5* prikazan je iznos ove stope s obzirom na spol za 2016. godinu. Na prvi pogled je lako uočiti kako izraženo veći rizik od siromaštva imaju žene s obzirom na muškarce. Izuzetak su jedino Danska i Nizozemska gdje muškarci imaju veći rizik od siromaštva za jedan posto, no ta razlika je vrlo mala. U Norveškoj je razlika između spolova i rizika od siromaštva najveća, naime žene imaju veći rizik od siromaštva čak za 3,3%. Nadalje, u Njemačkoj je također razlika poveća te tako muškarci imaju manji rizik od siromaštva čak za 2,6%, a iza nje slijedi Švedska gdje su žene u većem riziku za 2,1%. Austrija ima najmanju razliku u korist muškaraca za 1,1%, potom Ujedinjeno Kraljevstvo i Irska s razlikom od 1,3%. U Francuskoj su odstupanja na strani muškaraca za 1,6% a u Švicarskoj za 1,8%. Općenito se može zaključiti da su žene manje plaćene za posao koji obavljaju te sukladno tomu imaju i veći rizik od siromaštva. Iako se teži jednakosti spolova, iz navedenog vidimo kako ta jednakost još nije postignuta.

Tablica 5. Prikaz stope rizika od siromaštva za razvijene zemlje prema spolu za 2016. godinu

Zemlja	Ukupno	Žene	Muškarci
Austrija	14.1	14.6	13.5
Danska	11.9	11.9	12.0
Francuska	13.6	14.4	12.8
Irska	16.6	17.3	16.0
Ujedinjeno Kraljevstvo	15.9	16.5	15.2
Nizozemska	12.7	12.7	12.8
Norveška	10.9	13.8	10.5
Njemačka	16.5	17.8	15.2
Švedska	16.2	17.3	15.2
Švicarska	14.7	15.6	13.8

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice EUROSTAT – a

3.2. Pokazatelji nejednakosti dohotka

Nakon što su prikazani i analizirani svi odabrani pokazatelji siromaštva za razvijene zemlje u ovome će se dijelu rada obraditi indikatori nejednakosti raspodjele dohotka, a ti indikatori su Ginijev koeficijent i stopa ljudi koji žive s plaćom manje od 1 dolara na dan.

U *Tablici 6* dan je pregled Ginijevog koeficijenta za razvijene zemlje u periodu od 2011. do 2015. godine. Ako je vrijednost ovog pokazatelja jednaka nuli, to znači da svaki pojedinac u zemlji ima jednaku plaću tj. raspodjela dohotka je u tom slučaju potpuno ravnomjerna. Takav slučaj u praksi zapravo ne postoji. Što je vrijednost ovog koeficijenta bliža jedinici to je nejednakost dohotka u nekoj zemlji veća tj. veći je jaz između plaća koje pojedinci imaju. U našem slučaju, gdje je Ginijev koeficijent izražen u postotcima, nula bi predstavljala potpunu jednakost u dohocima svih građana a sto potpunu nejednakost tj. tada bi jedan stanovnik bio vlasnik ukupnog bogatstva jedne zemlje dok drugi ne bi imali ništa.

Prema podacima iz tablice prije svega može se primijetiti kako ovaj indikator ima trend rasta. Naime, u većini od promatranih država on je svake godine sve veći, kod nekih država to povećanje po godini zamalo prelazi 1%. Primjerice u Nizozemskoj je koeficijent iz 2014. sa 28,6 u 2015. skočio na 29,3 (porast od 0.7%), a jednako toliki porast promatranog koeficijenta bilježi i Danska u 2012. godini. U Njemačkoj je u 2015. godini indikator porastao za 0.6%, kao i u Švicarskoj u 2012. godini. Najmanji porast

kroz promatranih pet godina prisutan je u Austriji (prosječno 0.04% po godini), no tamo je koeficijent zapravo oscilirao, te je više prisutan pad nego rast kroz godine. Kako je već navedeno, Danska je najveći porast Ginijevog koeficijenta imala u 2012. (0,5%) i 2013. godini (0,7%) , a u zadnje dvije promatrane godine bilježi pad u iznosu od 0.2%. Francuska ima vrlo visoke vrijednosti ovog koeficijenta (čak 33,1% 2011. godine) kao i Irska koja je 2013. godine bilježila 33,5 za vrijednost ovog koeficijenta što je ujedno i najveći iznos Ginijevog koeficijenta za promatrane razvijene zemlje u promatranih pet godina. Nizozemsku karakterizira stalan porast ovog indikatora kao i Norvešku (2013. i 2015. – 0,7%,). U Njemačkoj ovaj pokazatelj oscilira no najveći rast je bio prisutan također 2013. i 2015. godine i to za 0,6%. Znatan rast bilježi i Švedska (2014. – 0,6% i 2015. – 0,8%). Švicarska također konstantno bilježi rast Ginijevog koeficijenta, osim u dvije posljednje promatrane godine kada se ustalio na 29,2%. Inače, 2012. godine zabilježen je rast s obzirom na prethodnu godinu te je iznosio 0,7%, a u 2013. godini 0,6%. Ujedinjeno Kraljevstvo ima najstabilnije vrijednosti Ginijevog koeficijenta što znači da je ondje raspodjela dohotka kroz godine relativno jednaka tj. bez značajnijih promjena, a podjednako bi se moglo kazati i za Austriju gdje su oscilacije najviše iznosile (smanjenje/povećanje) 0.2%. Na temelju svega prikazanog i navedenog može se zaključiti kako Ujedinjeno Kraljevstvo ima najveći Ginijev koeficijent, a slijedi ga Francuska te Irska kojoj je po vrijednostima najbliža Njemačka. Najmanji Ginijev koeficijent ima Norveška a Švedska se po vrijednostima nešto više razlikuje od nje ali je među promatranim zemljama druga po rangu sa najmanjim iznosima ovog indikatora a slijedi ju Danska kojoj su najbliže Nizozemska i Švicarska.

Dakle, zaključimo kako je dohodak najravnomjernije raspoređen u Norveškoj gdje je i stopa rizika od siromaštva jedna od najmanjih, a BDP po glavi stanovnika vrlo visok u korelaciji sa drugim promatranim zemljama. Dakle, Norveška je prema analiziranim podacima zemlja najmanje izložena siromaštvu i nejednakosti dohotka a ima vrlo visok životni standard, no ujedno nema velik broj stanovnika. Švedska, koja prva iza Norveške ima najmanji Ginijev koeficijent, ujedno ima nešto povišenu stopu rizika od siromaštva, a i srednje visok BDP per capita. Dakle, daleko zaostaje za Norveškom u svezi životnog standarda ali ima skoro duplo više stanovnika od nje. Danska je treća zemlja po redu koja ima najmanje vrijednosti Ginijevog koeficijenta i ona je prema prethodno analiziranim pokazateljima vrlo razvijena zemlja sa relativno niskom stopom rizika od siromaštva i vrlo dobro stojećim BDP - om po glavi stanovnika.

Tablica 6. Prikaz Ginijevog koeficijenta u postotcima za odabrane razvijene zemlje od 2011. - 2015. godine

Zemlja	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Austrija	30.8	30.5	30.8	30.5	30.5
Danska	27.3	27.8	28.5	28.4	28.2
Francuska	33.3	33.1	32.5	32.3	32.7
Irska	32.9	33.2	33.5	31.9	31.9
Nizozemska	27.7	27.6	28.1	28.6	29.3
Norveška	25.3	25.7	26.4	26.8	27.5
Njemačka	30.5	30.5	31.1	30.9	31.5
Švedska	26.9	27.1	27.8	28.4	29.2
Švicarska	27.1	27.8	28.4	29.2	29.2
Ujedinjeno Kraljevstvo	33.2	33.2	33.2	33.2	33.2

Izvor. autor na temelju podataka sa stranice Svjetske Banke

Iz *Tablice 7* vidljiva je distribucija dohotka pri čemu se može uočiti kako najveću nejednakost u raspodjeli dohotka imaju Irska, Njemačka i Francuska, a najmanju Norveška, Nizozemska i Austrija.

Tablica 7. Prikaz nejednakosti raspodjele dohotka (omjer kvartalnog dohotka) za odabrane razvijene zemlje od 2012. - 2016. godine

Zemlja	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Austrija	4,1	4,2	4,1	4,2	4,1
Danska	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2
Francuska	4,6	4,5	4,5	4,2	4,3
Irska	4,7	4,8	4,8	5,0	4,3
Nizozemska	3,8	3,7	5,0	4,6	4,5
Norveška	3,3	3,4	3,5	3,6	3,8
Njemačka	4,6	4,4	4,8	5,4	4,7
Švedska	4,1	4,1	4,3	4,3	4,3
Švicarska	4,2	4,1	4,3	4,3	4,3
Ujedinjeno Kraljevstvo	4,4	4,2	4,4	4,5	4,4

Izvor. autor na temelju podataka sa stranice EUROST – a

Tablicom 8 prikazani su postotci ljudi koji na dan prežive sa 5,50 američkih dolara. Vidljivo je kako je taj postotak najviši u Austriji, Irskoj i Švedskoj, što znači da te zemlje imaju najviše siromašnih stanovnika u svojoj populaciji, ali i da je nejednakost prisutna u nemaloj mjeri. Najmanji postotak zabilježen je u Švicarskoj, Njemačkoj i Francuskoj. Ovaj postotak je u Švicarskoj kroz svih pet godina iznosio nula što znači da je to zemlja

vrlo visokog razvoja ali i standarda življenja. Općenito, postotci su za razvijene zemlje vrlo niski jer su to vrlo visoko razvijene zemlje gdje siromaštvo i nezaposlenost nisu prisutni u velikim omjerima.

Tablica 8. Prikaz postotaka ljudi koji žive sa 5,50 $ dnevno za odabrane razvijene zemlje od 2012. - 2016. godine

Zemlja	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Austrija	0,7	0,3	0,3	0,7	0,5
Danska	0	0,3	0,2	0,2	0,2
Francuska	0,1	0,1	0	0,2	0,1
Irska	0,5	0,8	0,5	0,5	0,5
Nizozemska	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Norveška	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
Njemačka	0	0,1	0	0,1	0
Švedska	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6
Švicarska	0	0	0	0	0
Ujedinjeno Kraljevstvo	1,2	1,4	1,2	1,4	1,2

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice Svjetske Banke

4. POKAZATELJI SIROMAŠTVA I NEJEDNAKOSTI DOHOTKA ZA NERAZVIJENE ZEMLJE

Nakon što su prikazani i analizirani pokazatelji siromaštva i nejednakosti pri raspodjeli dohotka za razvijene zemlje isto će biti učinjeno i za nerazvijene zemlje.Za nerazvijene zemlje karakteristično je da imaju nerazvijenu industriju te srednji ili nizak Indeks ljudskog razvoja (HDI). Također u ovim zemljama nizak je prihod po glavi stanovnika i nizak prihod od kapitala. Najvažnije je ovdje spomenuti kako u ovim zemljama izrazito prevladava siromaštvo. Ukratko rečeno, ove zemlje bilježi ekonomska i gospodarska nerazvijenost u odnosu na ostatak svijeta. Nerazvijene zemlje mogu se nazvati i LDC zemlje. Takav naziv dolazi od engleskog naziva Less Developed Countries koji označava najslabije razvijene zemlje u kojima je ekstremno prisutno siromaštvo, nizak životni standard te se ističe ogroman nedostatak sredstava za normalan život poput hrane, pitke vode, sigurnog životnog prostora, odjeće i slično. Takve zemlje na žalost izražajno i suviše zaostaju u razvoju, tehnologiji, gospodarstvu i proizvodnji od ostatka svijeta. Iako vrijedi spomenuti te, najmanje razvijene zemlje svijeta, poradi reprezentativnosti i mogućnosti prikupljanja potrebnih podataka u ovome će se radu uglavnom usredotočiti na nerazvijene zemlje na području Europe. Iako se neke od zemalja koje će se promatrati kao nerazvijene smatraju tranzicijskim zemljama, pomoću indikatora biti će prikazana prava razlika između takvih zemalja i onih koje su uistinu razvijene. Pomoću tih pokazatelja biti će vidljivo kako su te zemlje u daleko lošijem položaju, znatno nižeg životnog standarda, ekonomskog i tehnološkog razvoja od onih koje su razvijene.

Zemlje koje će se analizirati pod ovim poglavljem su: Armenija, Bugarska, Estonija, Grčka, Hrvatska, Latvija, Litva, Makedonija, Moldavija i Rumunjska.

4.1. Pokazatelji siromaštva

Kao i za razvijene zemlje tako će se i za manje razvijene izvršiti analiza pokazatelja siromaštva. Pri tome će se u obzir uzeti populacija (zbog boljeg uvida u veličinu zemlje a zatim i lakše interpretacije indikatora u svezi nje), BDP, BDP per capita i stopa rizika od siromaštva ukupno i prema spolu.

Tablicom 9 dan je uvid u ukupnu populaciju za desetak odabranih manje razvijenih zemalja u razdoblju od 2013. do 2017. godine. Prema prikazanom može se zamijetiti

kako je Rumunjska najmnogoljudnija zemlja sa 19,523 621 stanovnika u 2017. godini. No, njen broj stanovnika se u 2017. godini smanjio za 120,729 ljudi. Druga zemlja po broju stanovnika je Grčka sa 10,738 868 stanovnika u 2017. godini. Nju također prati pad broja stanovnika u 2017. godini za 29,325 stanovnika. Bugarska je treća po brojnosti stanovništva, sa populacijom koja je iznosila 7,050,034 stanovnika u 2017. godini i nju također prati pad broja stanovnika.

Zemlja sa najmanjom populacijom je Estonija, čiji je broj stanovnika krajem 2017. bio 1,319 133. No, ona bilježi rast populacije za 2,008 stanovnika. Njoj najbliža je Latvija koja broji 1,934,379 stanovnika u 2017. godini i bilježi pad populacije od 15,737 stanovnika u 2017. godini. Treća zemlja sa najmanje stanovnika je Makedonija u kojoj je 2017. godini živjelo 2,075,301 ljudi, a prisutan je porast stanovništva za 1,599 u odnosu na 2016. godinu. Izuzev navedenog zanimljivo je primijetiti kako ove zemlje (osim Španjolske, Makedonije, Estonije i Turske) prati trend smanjivanja stanovništva. Tomu uzrok je moguće pronaći u mnogobrojnom iseljavanju ljudi u razvijenije zemlje u potrazi za boljim poslom.

Tablica 9. Prikaz broja stanovnika za odabrane nerazvijene zemlje od 2013. -2017. godine

Zemlja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Armenija	2,980,000	3,010,598	2,998,577	2,986,151	2,972,732
Bugarska	7,245,677	7,202,198	7,153,784	7,101,859	7,050,034
Estonija	1,315,819	1,314,870	1,315,944	1,315,635	1,319,133
Grčka	10,926,807	10,858,018	10,783,748	10,768,193	10,738,868
Hrvatska	4,246,809	4,225,316	4,190,669	4,154,213	4,105,493
Latvija	2,001,468	1,986,096	1,968,957	1,950,116	1,934,379
Litva	2,943,472	2,921,262	2,888,558	2,847,904	2,808,901
Makedonija	2,065,769	2,069,172	2,071,278	2,073,702	2,075,301
Moldavija	3,557,634	3,555,159	3,553,056	3,550,852	3,547,539
Rumunjska	19,947,311	19,870,647	19,760,314	19,644,350	19,523,621

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice countryeconomy.com

Prikaz ukupnog godišnjeg BDP – a u milijardama američkih dolara od 2013. – 2017. godine dan je *Tablicom 9.* Iz nje može se vidjeti kako sve zemlje bilježe porast BDP – a. Najveći BDP ima Grčka koji je 2017. dosegao čak do 200,288 što označuje rast od 0,8% no u usporedbi sa 2013. manji je za 47,167 milijardi američkih dolara, no od 2013. godine je u porastu. Druga zemlja sa najvećim BDP – om je Rumunjska, čiji je

BDP 2017. iznosio 189,712 milijardi američkih dolara, no opet je manji za 3,748 milijardi američkih dolara od BDP – a iz 2013. godine kada je imao najveću vrijednost. Treća zemlja po visini BDP – a je Bugarska, no njen je BDP iz 2017. godine je više nego dva puta manji od Rumunjskog i iznosi 56,832 za 2017. godinu.

Najmanji BDP ima Moldavija i ona za nekoliko stotinjaka milijardi američkih dolara odudara od iznosa BDP – a ostalih promatranih država, tj. znatno je, vidljivo najniži, te je 2017. iznosio 8,129 milijardi američkih dolara. Makedonija je druga zemlja sa najnižim BDP – om, iako bilježi rast od 579 milijardi američkih dolara u 2017. kada je iznosio 11,338 milijardi američkih dolara. Armenija je treća zemlja koja ima najmanji BDP i 2017 je iznosio 11,537 milijardi američkih dolara.

Tablica 10. Prikaz BDP – a u milijardama američkih dolara za odabrane nerazvijene zemlje od 2013. - 2017. godine

Zemlja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Armenija	11,121	11,610	10,553	10,572	11,537
Bugarska	55,760	56,732	50,199	53,236	56,832
Estonija	25,145	26,266	22,578M	23,348	25,921
Grčka	239,937	237,406	195,640	192,770	200,288
Hrvatska	58,086	57,630	49,425	51,350	54,849
Latvija	30,260	31,385	26,986	27,584	30,265
Litva	46,423	48,632	41,530	42,791	47,168
Makedonija	10,824	11,378	10,067	10,759	11,338
Moldavija	7,985	7,983	6,496	6,773	8,129
Rumunjska	191,548	199,495	177,913	187,800	189,712

Izvor. autor na temelju podataka sa stranice countryeconomy.com

Tablicom 10 prikazan je BDP per capita u američkim dolarima za razdoblje od 2013. do 2017. godine. Iz podataka koji se nalaze u tablici može se uočiti kako sve zemlje u zadnjoj godini bilježe rast promatranog indikatora. Najveći BDP po glavi stanovnika ima Grčka. Njen je BDP per capita u 2017 iznosio 18,651 američkih dolara. No zanimljivo je osvrnuti se na prethodne godine, primjerice 2013 godinu, kada je navedeni pokazatelj iznosio 21,805 američkih dolara što je 3,154 više s obzirom na 2017. godinu. Druga zemlja sa najvećim BDP – om po glavi stanovnika je Estonija, čiji je BDP per capita zadnje promatrane godine imao vrijednost od 19,650 američkih dolara, što je ujedno i najveći iznos BDP – a po glavi stanovnika za 2017. godinu za promatrane zemlje. Sa takvim iznosom BDP – a po glavi stanovnika Estonija bilježi rast ovog pokazatelja za 10,4% s obzirom na prethodnu godinu. Treća zemlja sa

najvećom vrijednošću promatranog indikatora je Litva i njen je BDP po glavi stanovnika 2017. godine iznosio 16,792 američkih dolara. Ona bilježi vrlo visok porast ovog pokazatelja u 2017. godini i to čak za 12,6%.

Najmanji BDP po stanovniku ima Moldavija, baš kao i BDP, a najniži je bio 2013. godine kada je iznosio tek 1,826 američkih dolara. Ipak, Moldavija bilježi najveći rast ovog pokazatelja od 20,1% u 2017. godini, dok Grčka ima najmanji rast tek od 0,8%. Druga zemlja sa najmanjim BDP – om po glavi stanovnika je Armenija čija je vrijednost promatranog indikatora 2017. iznosila 3,881 američkih dolara. Armenija u zadnjoj navedenoj godini ima rast ovog pokazatelja od 9,6%. Treća sa najnižim BDP – om per capita je Makedonija i njegova vrijednost je 2017. bila 5,463 američkih dolara.

Tablica 11. Prikaz BDP – a po glavi stanovnika u američkim dolarima za odabrane nerazvijene zemlje od 2013. – 2017. godine

Zemlja	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Armenija	3,732	3,889	3,519	3,540	3,881
Bugarska	7,399	7,696	7,877	7,496	8,061
Estonija	19,047	19,962	17,192	17,799	19,650
Grčka	21,805	21,727	18,018	17,876	18,651
Hrvatska	13,648	13,598	11,757	12,313	13,360
Latvija	14,952	15,681	13,588	14,009	15,646
Litva	15,696	16,585	14,296	14,919	16,792
Makedonija	5,240	5,499	4,860	5,180	5,463
Moldavija	2,244	2,246	1,826	1,907	2,291
Rumunjska	9,568	9,998	8,951	9,504	10,849

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice countryeconomy.com

Prikaz stope rizika od siromaštva za nerazvijene zemlje u periodu od 2012. do 2016. godine dan je *Tablicom 12*. Iz tablice se vidi kako najvišu stopu ima Armenija, što znači da u njoj ima najveći postotak osoba koje imaju dohodak ispod praga rizika od siromaštva. Ta je stopa bila najviša bila 2012. godine kada je iznosila 33.7, no s vremenom se smanjila te je 2016. iznosila 31.1. Druga zemlja po veličini ove stope kroz promatranih pet godina je Rumunjska, gdje je od 2012. prisutan porast ove stope, a 2016. je iznosila 25.3. Treća zemlja koja ima najveću stopu rizika od siromaštva je Makedonija gdje je prisutan pad ove stope koja je u posljednjoj promatranoj godini iznosila 21.9.Hrvatska ima najmanju stopu rizika od siromaštva kroz promatranih pet godina, a nešto veću stopu od nje ima Estonija, a Litva je treća zemlja sa najmanjom vrijednošću promatrane stope.

Tablica 12. Prikaz stope rizika od siromaštva za odabrane nerazvijene zemlje od 2012. – 2016. godine

Zemlja	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Armenija	33.7	33.5	30.6	31.1	31.1
Bugarska	21.2	21.0	21.8	22.0	22.9
Estonija	17.5	18.6	21.8	21.6	21.7
Grčka	23.1	23.1	22.1	21.4	21.2
Hrvatska	20.4	19.5	19.4	20.0	19.5
Latvija	19.2	19.4	21.2	22.5	21.8
Litva	18.6	20.6	19.1	22.2	21.9
Makedonija	26.2	24.2	22.1	21.5	21.9
Moldavija	22.4	22.3	20.7	21.4	22.2
Rumunjska	22.9	23.0	25.1	25.4	25.3

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice EUROSTAT – a

Prikaz stope rizika od siromaštva po spolu za 2016. godinu dan je u *Tablici 13*. Na prvi pogled se može uočiti, baš kao i kod razvijenih zemalja da veću stopu rizika od siromaštva uvelike imaju žene.

Zanimljivo je vidjeti kako u Grčkoj oba spola imaju jednaku vrijednost promatrane stope koja iznosi 21.2. Zatim, u Makedoniji veći rizik od siromaštva imaju muškarci i to za 0,5%.

Najveću razliku bilježi Estonija gdje su žene za 4,8% više izložene riziku od siromaštva, a slijedi ju Latvija sa razlikom u stopi od 4,5% u korist muškaraca. U Armeniji je također prisutna velika razlika između spolova prema promatranom indikatoru, naime žene su za 3,7% više izložene riziku od siromaštva od muškaraca. U Rumunjskoj su žene za 0,9% više izložene riziku od siromaštva što predstavlja najmanju. U Hrvatskoj je također ta razlika na srednjem nivou gdje su muškarci za 1,8% manje skloni riziku od siromaštva.

Tablica 13. Prikaz stope rizika od siromaštva za odabrane nerazvijene zemlje za 2016. godinu

Zemlja	Ukupno	Žene	Muškarci
Armenija	31.1	33.2	29.5
Bugarska	22.9	24.1	21.7
Estonija	21.7	24.0	19.2
Grčka	21.2	21.2	21.2
Hrvatska	19.5	20.4	18.6
Latvija	21.8	23.9	19.4
Litva	21.9	23.1	20.4
Makedonija	21.9	21.6	22.1
Moldavija	22.2	23.5	20.5
Rumunjska	25.3	25.7	24.8

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice EUROSTAT – a

4.2. Pokazatelji nejednakosti dohotka

Nakon što su analizirani pokazatelji siromaštva za nerazvijene zemlje, u ovome će se dijelu rada obraditi pokazatelji raspodjele dohotka za nerazvijene zemlje. Prvo će se analizirati Ginijev koeficijent kao pokazatelj raspodjele dohotka u pojedinoj zemlji.

Pomoću *Tablice 14* koja prikazuje vrijednosti Ginijevog koeficijenta u postotcima za odabranih pet godina može se vidjeti kako su ovdje vrijednosti Ginijevog koeficijenta ipak nešto veće u odnosu na razvijene zemlje. Tako je primjerice Makedonija 2011. godine imala Ginijev koeficijent u iznosu od čak 40.2 što je ujedno i najveći iznos u ovoj tablici, a i Makedonija ima najveći Ginijev indeks od svih promatranih zemlja što znači da je ondje raspodjela dohotka najmanje pravedna, tj. da je najveći jaz između bogatih i siromašnih stanovnika.

Bugarska je druga po redu sa najvišim Ginijem kroz promatranih pet godina, a treća je Grčka. Najmanja nejednakost zabilježena je u Rumunjskoj, gdje je zabilježen i drugi po redu najveći BDP per capita od ovih deset promatranih zemalja, a i nejednakost između spolova pri riziku od siromaštva nije bila značajno velika. Moldavija također ima nešto niže vrijednosti u odnosu na druge promatrane zemlje. U Hrvatskoj je ovaj indeks poveći u odnosu na dvije prethodno spomenute zemlje no od deset zemalja koje se analizira, Hrvatska je treća po rangu sa najmanjim iznosom ovog koeficijenta kroz ovih pet godina.

Tablica 14. Prikaz Ginijevog koeficijenta u postotcima za odabrane nerazvijene zemlje od 2011. – 2015. godine

Zemlja	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Armenija	31.5	31.6	31.6	32.4	32.5
Bugarska	34.3	36.0	36.6	37.4	38.4
Estonija	33.0	33.4	35.1	34.6	34.0
Grčka	34.8	36.2	36.1	35.8	36.0
Hrvatska	32.3	32.5	32.0	32.1	30.8
Latvija	35.8	35.2	35.5	35.1	34.2
Litva	34.1	35.1	35.3	37.7	37.4
Makedonija	40.2	40.1	38.5	36.9	35.6
Moldavija	30.6	29.2	28.5	27.2	27.0
Rumunjska	28.0	28.1	28.5	28.3	28.3

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice Svjetske Banke

Nejednakost raspodjele dohotka za nerazvijene zemlje prikazana je *Tablicom 15*. Vrlo je lako uočiti kako nerazvijene zemlje imaju veću nejednakost u raspodjeli dohotka od razvijenijih zemalja. Najveća nejednakost prisutna je u Makedoniji, Armeniji i Rumunjskoj, a najmanja u Hrvatskoj, Estoniji i Litvi.

Tablica 15. Prikaz nejednakosti raspodjele dohotka (omjer kvartalnog dohotka) za odabrane nerazvijene zemlje od 2012. – 2016. godine

Zemlja	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Armenija	9,0	8,0	9,0	8,0	9,0
Bugarska	6,6	7,0	7,6	7,6	
Estonija	5,9	5,9	7,1	6,7	6,0
Grčka	7,4	7,5	7,3	7,3	7,4
Hrvatska	5,4	5,4	5,2	5,2	6,2
Latvija	7,3	7,0	6,9	6,9	
Litva	6,2	6,6	6,6	8,5	7,9
Makedonija	10,9	9,0	7,6	6,9	6,9
Moldavija	6,0	6,1	6,0	6,2	6,0
Rumunjska	7,2	7,4	7,8	8,8	8,0

Izvor: autor na temelju podataka sa stranica EUROSTAT – a

Postotak stanovništva koji živi sa 5,50 dolara dnevno prikazan je *Tablicom 16*. Iz nje vidimo kako je najveći postotak zabilježen u Armeniji, Makedoniji i Rumunjskoj, a najmanji u Estoniji, Hrvatskoj i Latviji.

Prema ovome pokazatelju može se ustvrditi da je Armenija najsiromašnija zemlja od promatranih, a Makedonija joj je najbliža. To su zemlje u kojima je u najvećoj mjeri prisutno siromaštvo i nejednakost dohotka.

Tablica 16. Prikaz postotka ljudi koji žive sa 5,50 $ dnevno za odabrane nerazvijene zemlje od 2012. – 2016. godine

Zemlja	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Armenija	17,1	17,1	16,7	15,0	15,0
Bugarska	4,3	4,3	4,0	4,1	3,4
Estonija	1,4	1,6	1,4	0,9	1,0
Hrvatska	2,4	2,4	2,1	1,7	2,0
Grčka	3,0	3,2	3,1	3,2	3,2
Latvija	3,0	2,9	2,7	2,4	2,4
Litva	2,0	1,9	2,3	1,6	1,9
Makedonija	13,0	11,7	9,8	9,5	9,0
Moldavija	5,5	4,1	3,5	3,1	3,0
Rumunjska	6,0	6,0	5,7	5,0	4,5

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice Svjetske Banke

5. USPOREDBA RAZVIJENE I NERAZVIJENE ZEMLJE – SIROMAŠTVO I NEJEDNAKOST DOHOTKA

Nakon što su analizirane razvijene i nerazvijene zemlje zasebno prema indikatorima siromaštva i raspodjeli dohotka, u ovome poglavlju će biti izvršena njihova usporedba, također prema već promatranim pokazateljima.

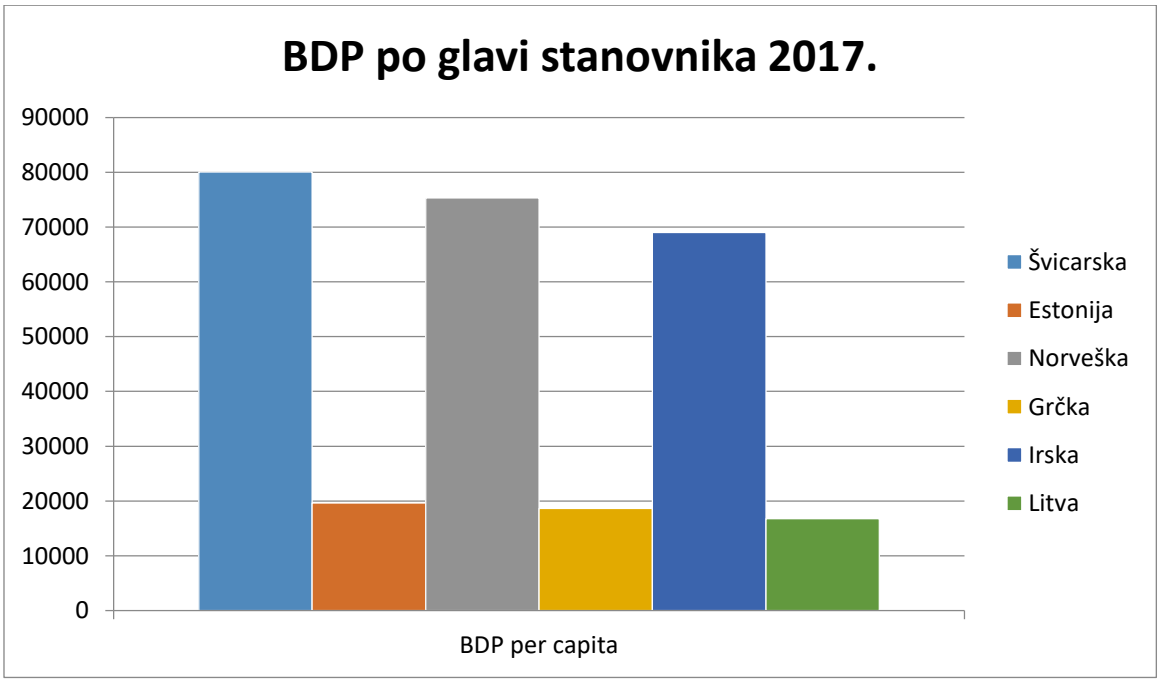
Grafikonom 1 prikazan je BDP per capita za tri razvijene zemlje koje su imale njegovu najveću vrijednost (Švicarska, Norveška i Irska) te tri nerazvijene zemlje koje su također imale najviše vrijednosti ovog indikatora (Estonija, Grčka i Litva).

Dakle, nakon što smo uzeli tri razvijene i nerazvijene zemlje sa najvećim BDP – om po glavi stanovnika može se vidjeti koliko je zapravo velika razlika između razvijenih i nerazvijenih zemalja, ako se ovaj indikator uzme kao kriterij.

Tako Švicarska (80,037 $) (kao zemlja sa najvećim BDP – om po stanovniku od promatranih razvijenih zemalja) ima četiri puta veći BDP per capita od Estonije (19,650 $) koja je prva u svojoj grupi.

Norveška (75,314 $) ima također skoro četiri puta veći BDP po glavi stanovnika od Grčke (18,651 $), a Irska (68,977 $) isto bilježi četiri puta veći BDP po glavi stanovnika od Litve (16,792 $).

Grafikon 1. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na BDP po glavi stanovnika za 2017. godinu (najveće vrijednosti)

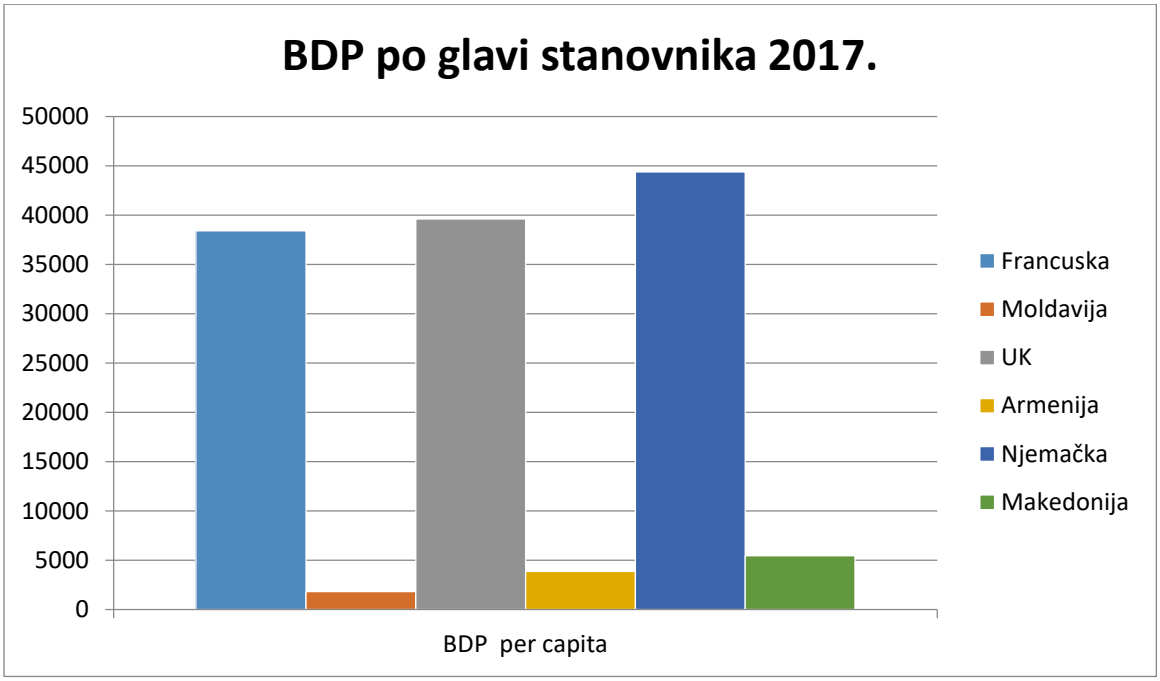

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice countryeconomy.com

Grafikonom 2 također je prikazan BDP po glavi stanovnika, no izabrane su tri razvijene zemlje koje imaju njegove najmanje vrijednosti (Francuska, Moldavija i Ujedinjeno Kraljevstvo) te isto tako tri nerazvijene zemlje sa najmanjim vrijednostima promatranog indikatora. (Armenija, Njemačka i Makedonija).

Ovdje je razlika još veća između razvijenih i nerazvijenih zemalja, jer Francuska ima devetnaest puta veću vrijednost BDP – a po glavi stanovnika od Moldavije, Ujedinjeno Kraljevstvo ima trinaest puta veće vrijednosti od Grčke a Njemačka osam puta od Makedonije. Ovi podaci dovoljno govore o tome koliko su razvijene zemlje u boljem položaju od nerazvijenih.

Grafikon 2. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na BDP po glavi stanovnika za 2017. godinu (najmanje vrijednosti)

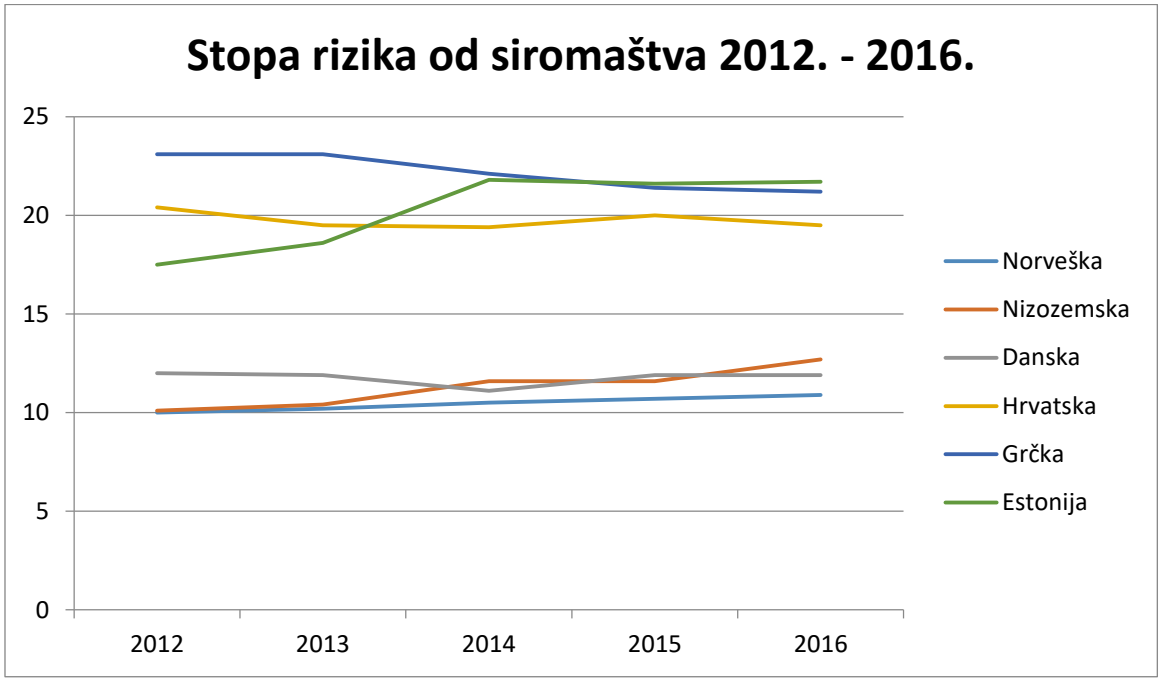

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice countryeconomy.com

Grafikonom 3 predočena je razlika između razvijenih i nerazvijenih zemalja prema stopi rizika od siromaštva. Uzete su razvijene zemlje koje su imale najmanje vrijednost ove stope, te tri nerazvijene zemlje prema istom mjerilu.

Iz grafikona se jasno vidi kako tri nerazvijene zemlje (Hrvatska, Grčka i Estonija) imaju više nego dva puta veću ovu stopu naspram razvijenih zemalja (Norveška, Nizozemska i Danska). To je poradi toga što je u nerazvijenim zemljama puno veći postotak stanovništva koji je u riziku od siromaštva, dakle, siromaštvo je prisutnije u puno većem omjeru u odnosu na razvijene zemlje.

Grafikon 3. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na stopu rizika od siromaštva od 2012. – 2016. godine (najmanje vrijednosti)

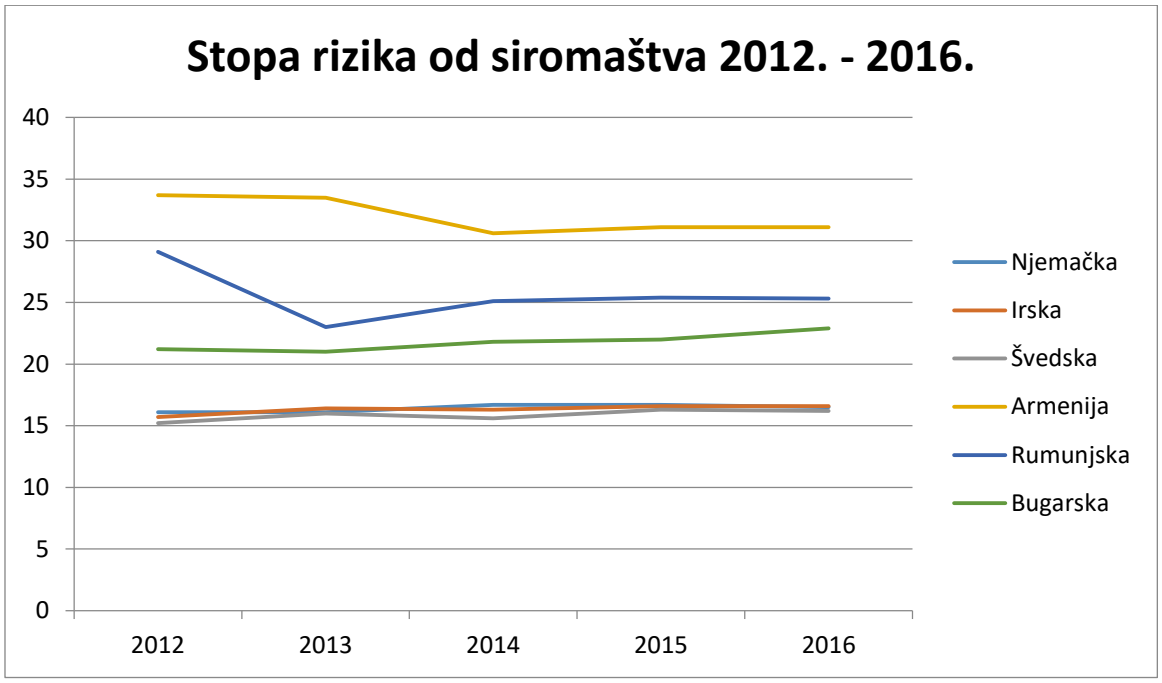

Izvor: autor na temelju podataka sa stranica EUROSTAT – a

Grafikon 4 također prikazuje stopu rizika od siromaštva za razvijene i nerazvijene zemlje, no ovdje su uzete tri razvijene (Njemačka, Irska i Švedska) i tri nerazvijene zemlje (Armenija, Rumunjska i Bugarska) koje su imale najveće vrijednosti ovog indikatora.

Zaključak je isti kao i za prethodni graf. Jasno se vidi kako Armenija ima najvišu vrijednost promatrane stope, a nešto niže ispod nje nalaze se Rumunjska i Bugarska, dakako jer je u njima prisutan veći rizik od siromaštva nego u razvijenim zemljama.

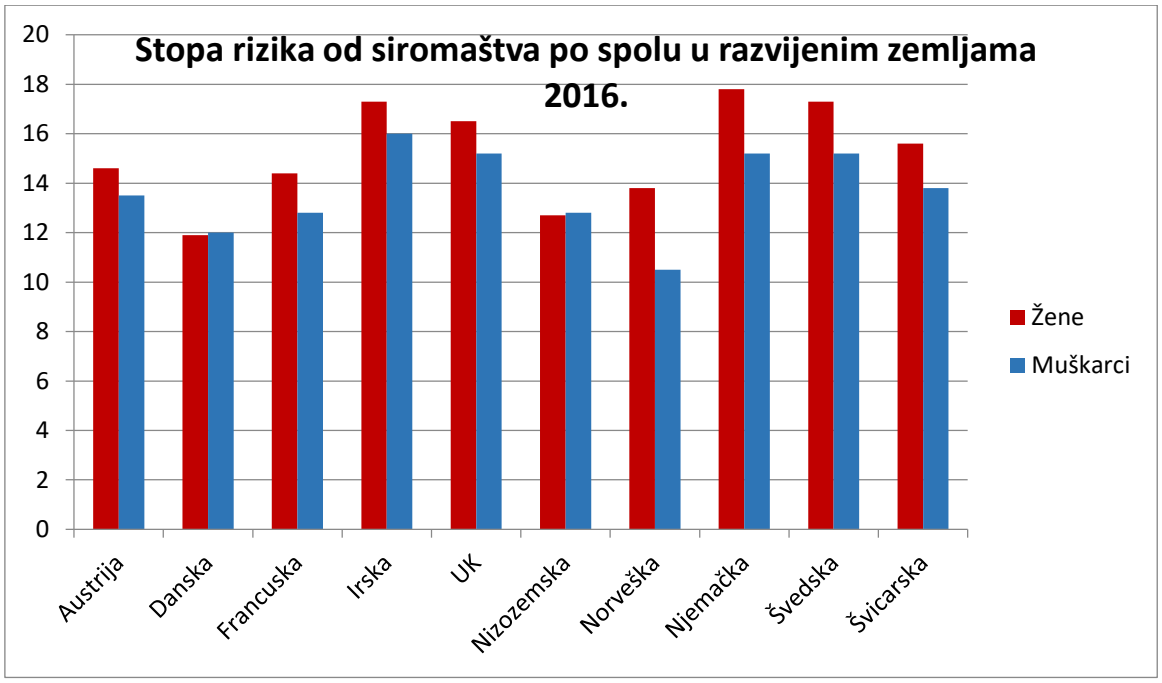
Grafikon 4. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na stopu rizika od siromaštva od 2012. – 2016. godine (najveće vrijednosti)

Izvor: autor na temelju podataka sa stranica EUROSTAT – a

Prikaz stope rizika od siromaštva po spolu za razvijene zemlje dan je *Grafikonom 5*. Na prvi se pogled izražajno vidi razlika između spolova, naime, žene su prosječno 2,5 % izloženije riziku od siromaštva više nego muškarci. Najveće razlike su u Norveškoj i Njemačkoj a gotova ravnopravnost spolova je u Danskoj i Nizozemskoj gdje su muškarci za 0,1% izloženiji ovom riziku od žena.

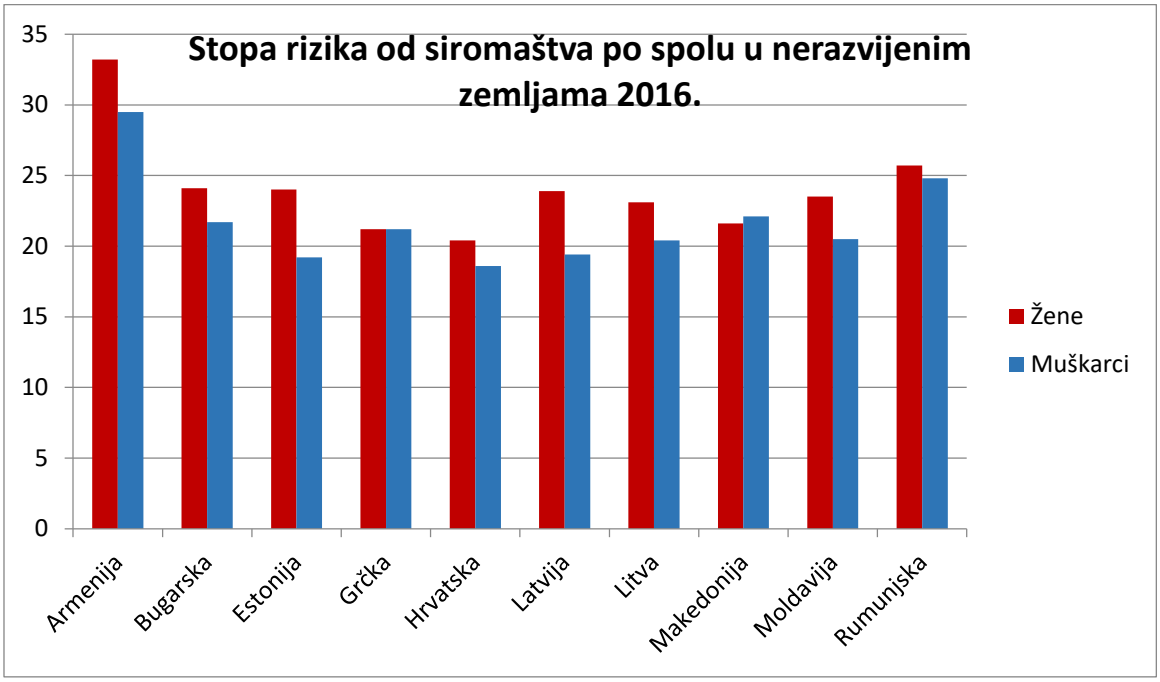
Grafikon 5. Prikaz stope rizika od siromaštva prema spolu za razvijene zemlje za 2016. godinu

Izvor: autor na temelju podataka sa stranica EUROSTAT – a

Grafikon 6 također prikazuje stopu rizika od siromaštva prema spolu ali za nerazvijene zemlje. Ovdje također veći rizik imaju žene, no razlike među spolovima su znatno manje. Također, u Makedoniji su muškarci skloniji siromaštvu za 0,8%, a u Grčkoj je zabilježena potpuna ravnopravnost spolova. Najveća razlika prisutna je u Armeniji.

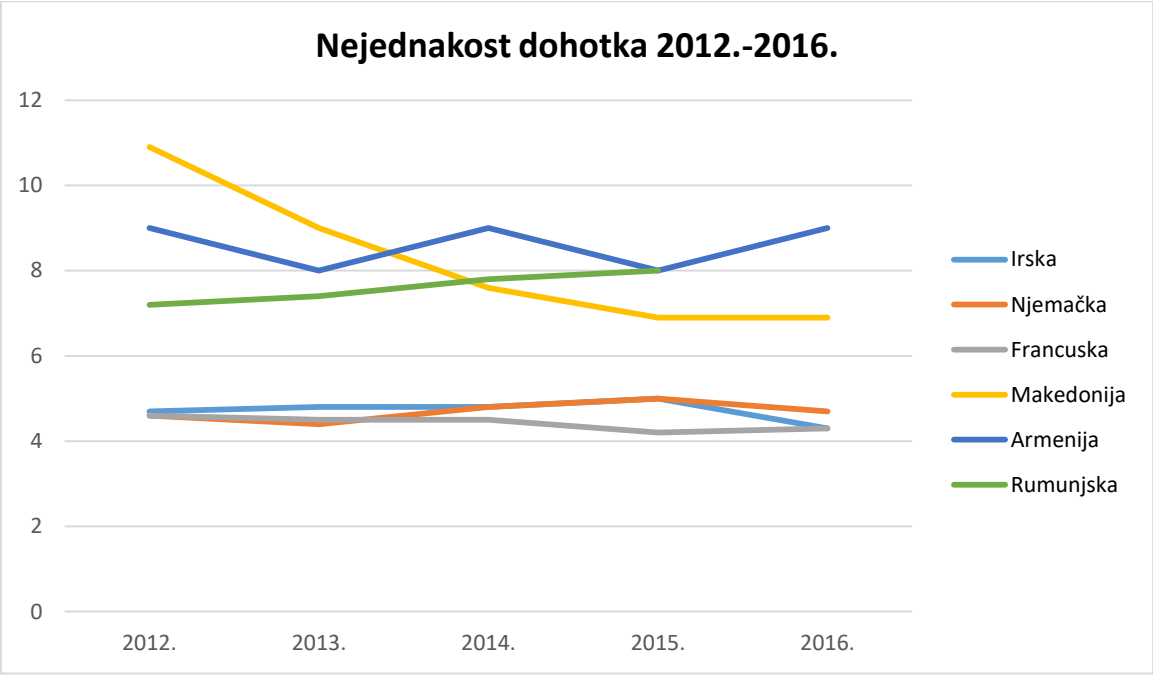
Grafikon 6. Prikaz stope rizika od siromaštva prema spolu za nerazvijene zemlje za 2016. godinu

Izvor: autor na temelju podataka sa stranica EUROSTAT – a

Grafikonom 7 prikazana je razlika između razvijenih (Irska, Njemačka i Francuska) i nerazvijenih (Makedonija, Armenija i Rumunjska) zemalja prema raspodjeli dohotka. Uzete su zemlje koje su bilježile najveće vrijednosti nejednakosti dohotka. Iz grafikona je jasno vidljivo kako je u nerazvijenim zemljama nejednakost dohotka više prisutna, a najviše je zastupljena u Makedoniji (jer je ona 2012. i 2013. godine bilježila najveću vrijednost nejednakosti), te Armeniji, a Rumunjska ima ipak neznatno niže vrijednosti. Od razvijenih zemalja Njemačka ima najveću nejednakost dohotka, a Irska najmanju. Razlika između promatranih razvijenih i nerazvijenih zemalja nije previše značajna, no vidljiva je.

Grafikon 7. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na nejednakost dohotka od 2012. – 2016. godine (najveće vrijednosti)

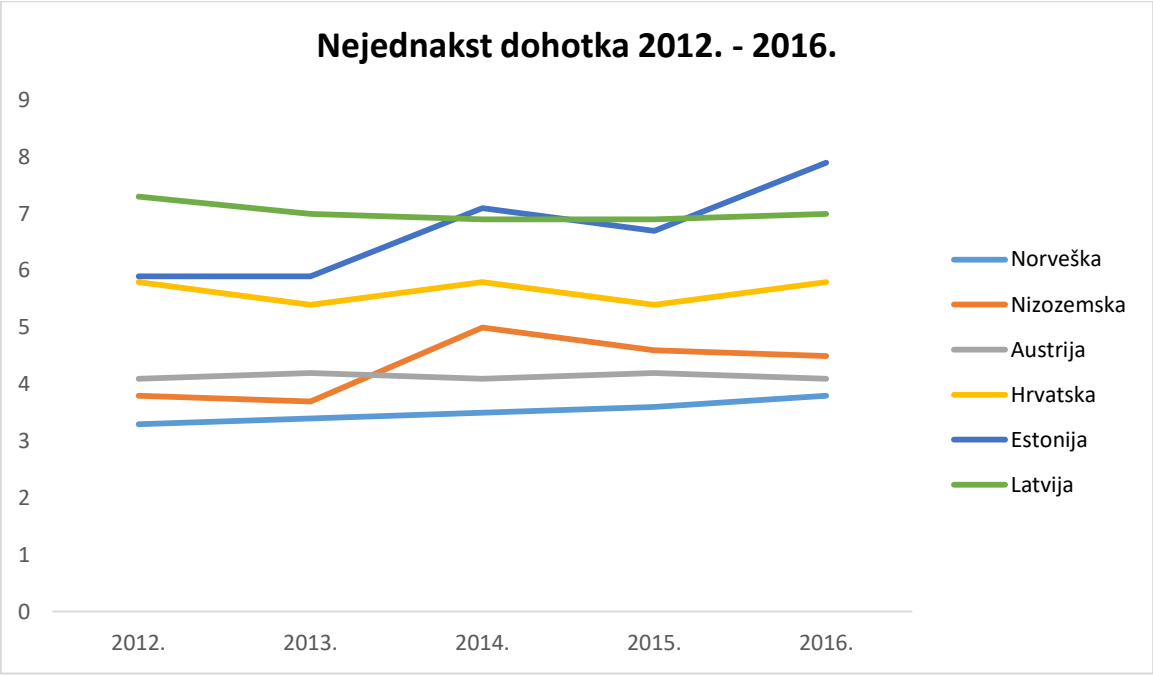

Izvor: autor na temelju podataka sa stranica EUROSTAT – a

Za izradu *Grafikona 8* odabrane su tri razvijene zemlje sa najmanjim vrijednostima nejednakosti dohotka (Norveška, Nizozemska i Austrija) te tri nerazvijene zemlje koje imaju najmanju prisutnost nejednakosti u raspodjeli dohotka (Hrvatska, Estonija i Latvija).

Kao i za prethodni graf, može se vidjeti kako nerazvijene zemlje imaju ipak veću nejednakost dohotka no razlike nisu velike.

Grafikon 8. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na nejednakost dohotka od 2012. – 2016. godine (najmanje vrijednosti)

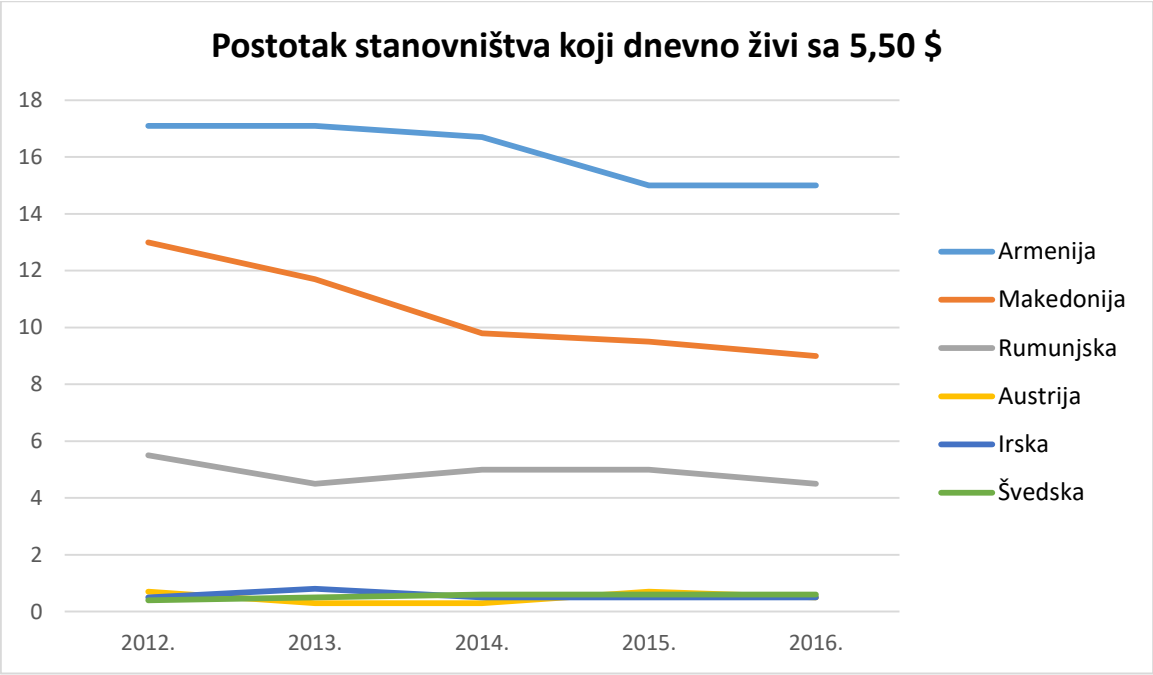

Izvor: autor na temelju podataka sa stranica EUROSTAT – a

Grafikonom 9 prikazani su postotci stanovništva koje dnevno živi sa 5,50 $. Izabrane su razvijene (Austrija, Irska i Švedska) i nerazvijene (Armenija, Makedonija i Rumunjska) zemlje koje su imale najveće vrijednosti. Razlika je vrlo jasno vidljiva. Dok je u odabranim razvijenim zemljama ovaj postotak neznatan, u nerazvijenim zemljama on bilježi i do sedamnaest puta veće iznose. Ovaj pokazatelj nam govori kolika je zapravo razlika u omjeru siromašnih ljudi u razvijenim i nerazvijenim zemljama.

U Armeniji postotak stanovništva koji živi ispod praga siromaštva prelazi 17% dok u je primjerice u Švedskoj taj postotak do trideset i četiri puta manji i iznosi 0,5. Ako se usporede Armenija i Irska (koje svaka u svojoj kategoriji bilježe najveće postotke) može se vidjeti kako Irska ima dvadeset puta manji postotak od Armeniji, što je značajna razlika. Dakle, u promatranim nerazvijenim je zemljama prisutan puno veći broj (čak i preko trideset puta veći) siromašnih ljudi no što je to slučaj za promatrane razvijene zemlje.

Grafikon 9. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na postotak stanovništva koji živi sa 5,50 $ dnevno od 2012. – 2016. godine (najveće vrijednosti)

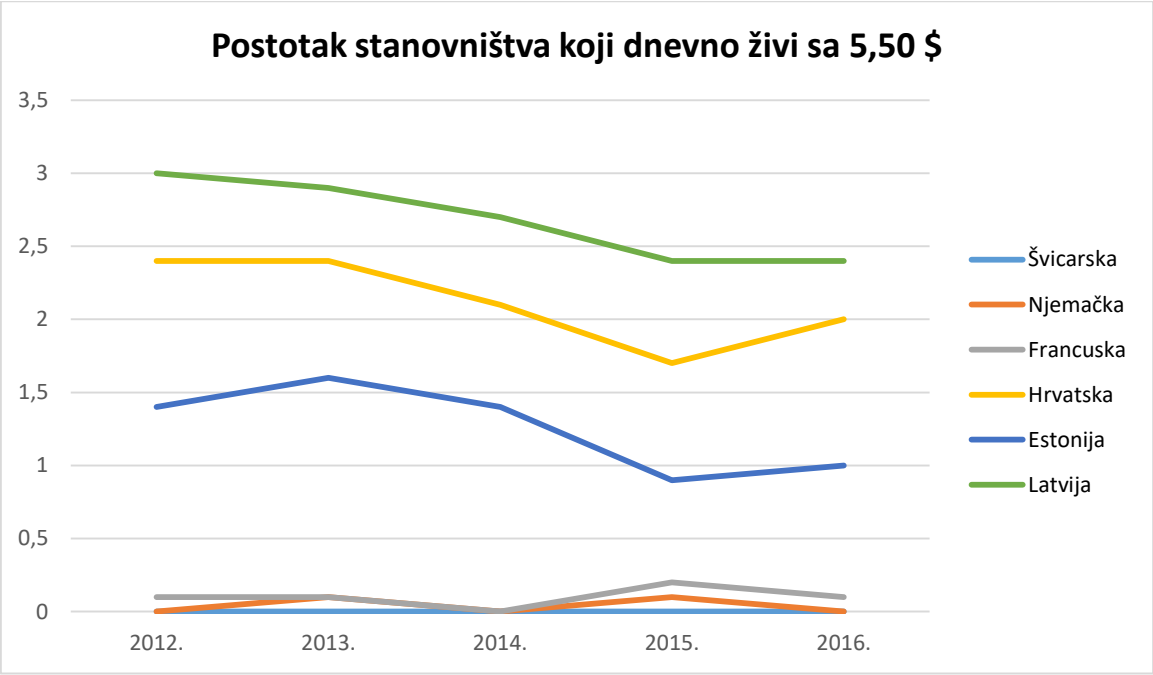

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice Svjetske Banke

Grafikon 10 daje još precizniju sliku o tome kolika je zapravo razlika između razvijenih i nerazvijenih zemalja prema postotku stanovništva koji živi sa 5,50 $ dnevno. Uzete su razvijene zemlje koje imaju najmanje postotke (Švicarska, Norveška i Francuska) te nerazvijene zemlje u kojima su također zabilježeni najmanje vrijednosti ovog indikatora (Hrvatska, Estonija i Latvija).

Iz grafikona se može primijetiti kako su tri odabrane razvijene zemlje na samom dnu tj. bilježe minimalne postotke (u Švicarskoj je ovaj postotak kroz svih pet godina jednak nuli), dok nerazvijene zemlje znatno odstupaju te njihovi najniži postotci iznose i do tri posto.

Grafikon 10. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na postotak stanovništva koji živi sa 5,50 $ dnevno od 2012. – 2016. godine (najveće vrijednosti)

Izvor: autor na temelju podataka sa stranice Svjetske Banke

6. ZAKLJUČAK

Siromaštvo je svjetski fenomen te je kao takvo prisutno u svim zemljama, dakako u nekima više a u nekima znatno manje. Nejednakost raspodjele dohotka također je pojava koja obuhvaća čitav svijet, svaku državu u određenoj mjeri. Uzimajući indikatore siromaštva i nejednakosti dohotka načinjena je usporedba između razvijenih i nerazvijenih zemalja.

Razvijene zemlje imaju razvijeniju vlastitu proizvodnju od nerazvijenih zemalja što se vidi putem BDP – a. U razvijenim zemljama je BDP po stanovniku i do četiri puta veći nego u nerazvijenim zemljama. Dakle, životni standard u nerazvijenim zemljama je znatno niži. Stopa rizika od siromaštva kao glavni indikator siromaštva puno je izraženija u nerazvijenim zemljama poput Armenije i Makedonije, a najniža je u Nizozemskoj i Norveškoj. Žene su više izložene riziku od siromaštva od muškaraca, a razlika među spolovima je manja među nerazvijenim zemljama.

Nerazvijene zemlje također karakterizira i velika nejednakost dohotka i stoga je vrijednost Ginijevog koeficijenta vidljivo veća u njima. Najveću nejednakost pri raspodjeli dohotka bilježi Armenija koja je ujedno i najsiromašnija zemlja od promatranih a u Norveškoj je raspodjela dohotka najpravednija i u njoj je siromaštvo najmanje prisutno.

Pravo rješenje za smanjenje siromaštva i povećanje razvoja nerazvijenih područja teško je naći jer je riječ o svjetskim razmjerima i ogromnom jazu između bogatih i siromašnih koji se nikakvim programima pomoći ne može riješiti jer je glavni problem zapravo alokacija resursa a ne njihova dostatna količina ili nestašica. Na kraju se može zaključiti kako postoji korelacija između siromaštva i nejednakosti dohotka, no obje su pojave daleko više zastupljenije u nerazvijenim zemljama.

LITERATURA

Knjige:

1.) Beck, Ulrich, Moć protiv moći u doba globalizacije, Zagreb, Školska Knjiga, 2004.
2.) Šundalić, Antun, Sociologija, Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2011.
3.) Šućur, Zoran, Siromaštvo teorije koncepti i pokazatelji, Zagreb, Pravni fakultet, 2001.

Internetski izvori:

1.) countryeconomy.com, BDP za razvijene i nerazvijene zemlje (https://countryeconomy.com/gdp), pristupljeno: 15. 8. 2018. , BDP po glavi stanovnika za razvijene i nerazvijene zemlje (https://countryeconomy.com/gdp), datum posjete:: 15. 8. 2018, Broj stanovnika za razvijene i nerazvijene zemlje (https://countryeconomy.com/demography/population), datum posjete: 16. 8. 2018.
2.) dzes.hr, „POKAZATELJI SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI U 2016. – konačni rezultati“ (https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/14-01-01_01_2017.htm), datum posjete: 16. 8. 2018.
3.) ec.europa.eu, Stopa rizika siromaštva za razvijene i nerazvijene zemlje (https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tessi010&plugin=1), datum posjete 17. 8. 2018., Stopa rizika od siromaštva za razvijene i nerazvijene zemlje za muškarce (https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tessi010&language=en), datum posjete: 17. 8. 2018., Stopa rizika od siromaštva za razvijene i nerazvijene zemlje za žene (https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tessi010&language=en), datum posjete 17. 8. 2018., Distribucija dohotka za razvijene i nerazvijene zemlje (https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tespm151&plugin=1), datum posjete: 20. 8. 2018.

4.) ekonomskiriječnik.com,(http://www.ekonomskirjecnik.com/definicije/bruto-domaci-proizvod-bdp.html), datum posjete: 14. 8. 2015.
5.) e.math.hr, „Ginijev koeficijent korelacije“ (http://e.math.hr/category/klju-ne-rije-i/ginijev-koeficijent-koncentracije), datum posjete: 14. 8. 2018.
6.) worldbank.org, Ginijev koeficijent za razvijene i nerazvijene zemlje od 2012. – 2016. godine, (https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?view=chart), datum posjete: 19. 8. 2018., Postotak stanovništva koji dnevno živi sa 5,50 $ za razvijene i nerazvijene zemlje od 2012. – 2016. godine (https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.UMIC?view=chart), datum posjete: 22. 8. 2018.

POPIS TABLICA

Tablica 1. Prikaz broja stanovnika za odabrane razvijene zemlje od 2013. – 2017. godine.....9
Tablica 2. Prikaz BDP – a za odabrane razvijene zemlje u milijardama američkih dolara od 2013. – 2017. godine.....10
Tablica 3. Prikaz BDP – a po glavi stanovnika za odabrane razvijene zemlje u američkim dolarima od 2013. – 2017. godine.....11
Tablica 4: Prikaz stope rizika od siromaštva za odabrane razvijene zemlje u postotcima od 2012. – 2016. godine.....12
Tablica 5. Prikaz stope rizika od siromaštva za razvijene zemlje prema spolu za 2016. godinu.....13
Tablica 6. Prikaz Ginijevog koeficijenta u postotcima za odabrane razvijene zemlje od 2011. - 2015. godine.....15
Tablica 7. Prikaz nejednakosti raspodjele dohotka (omjer kvartalnog dohotka) za odabrane razvijene zemlje od 2012. - 2016. godine.....15
Tablica 8. Prikaz postotaka ljudi koji žive sa manje od 5,50 $ dnevno za odabrane razvijene zemlje od 2012. – 2016. godine.....16
Tablica 9. Prikaz broja stanovnika za odabrane nerazvijene zemlje od 2013. – 2017. godine.....18
Tablica 10. Prikaz BDP – a u milijardama američkih dolara za odabrane nerazvijene zemlje od 2013. - 2017. godine.....19
Tablica 11. Prikaz BDP – a po glavi stanovnika u američkim dolarima za odabrane nerazvijene zemlje od 2013. – 2017. godine.....20
Tablica 12. Prikaz stope rizika od siromaštva za odabrane nerazvijene zemlje od 2012. – 2016. godine.....21
Tablica 13. Prikaz stope rizika od siromaštva za odabrane nerazvijene zemlje za 2016. .godinu.....22
Tablica 14. Prikaz Ginijevog koeficijenta u postotcima za odabrane nerazvijene zemlje od 2011. – 2016. godine.....23
Tablica 15. Prikaz nejednakosti raspodjele dohotka (omjer kvartalnog dohotka) za odabrane nerazvijene zemlje od 2012. – 2016. godine.....23
Tablica 16. Prikaz postotka ljudi koji žive sa manje od 5,50 $ dnevno za odabrane nerazvijene zemlje od 2012. – 2016. godine.....24

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na BDP po glavi stanovnika za 2017. godinu (najveće vrijednosti).....25
Grafikon 2. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na BDP po glavi stanovnika za 2017. godinu (najmanje vrijednosti).....26
Grafikon 3. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na stopu rizika od siromaštva od 2012. – 2016. godine (najmanje vrijednosti).....27
Grafikon 4. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na stopu rizika od siromaštva od 2012. – 2016. godine (najveće vrijednosti).....28
Grafikon 5. Prikaz stope rizika od siromaštva prema spolu za razvijene zemlje za 2016. godinu.....29
Grafikon 6. Prikaz stope rizika od siromaštva prema spolu za nerazvijene zemlje za 2016. godinu.....30
Grafikon 7. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na nejednakost dohotka od 2012. – 2016. godine (najveće vrijednosti).....31
Grafikon 8. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na nejednakost dohotka od 2012. – 2016. godine (najmanje vrijednosti).....32
Grafikon 9. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na postotak stanovništva koji živi sa 5,50 $ dnevno od 2012. – 2016. godine (najveće vrijednosti).....33
Grafikon 10. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja s obzirom na postotak stanovništva koji živi sa 5,50 $ dnevno od 2012. – 2016. godine (najveće vrijednosti).....34

SAŽETAK

Siromaštvo i nejednakost raspodjele dohotka prisutno je u svakoj zemlji, no u nekim zemljama je puno više izraženo nego u ostalima. Usporedba razvijenih i nerazvijenih zemalja prema navedenim terminima dovela je do određenih zaključaka. Razmatrane su razvijene i nerazvijene zemlje unutar Europe.

Vidljivo je kako razvijene zemlje imaju čak do četiri puta veći BDP po glavi stanovnika u usporedbi s nerazvijenim zemljama. Također, stopa rizika od siromaštva znatno je veća u nerazvijenim zemljama a žene su više izložene riziku od siromaštva od muškaraca, no razlika među spolovima je manja u nerazvijenim zemljama.

Nerazvijene zemlje bilježe i viši Ginijev koeficijent koji upućuje na nejednakost raspodjele dohotka. Raspodjela dohotka je ravnomjernija u razvijenim zemljama i obrnuto. Najveću nejednakost dohotka bilježi Armenija a najmanju Norveška.

Ključne riječi: siromaštvo, razvijene zemlje, nejednakost dohotka, nerazvijene zemlje

SUMMARY

Poverty and income inequality is present in every country, but in some it is much more drastic than in others. Through comparison of developed and undeveloped countries some conclusions have been drawn. Developed and undeveloped countries in Europe have been considered.

It can be seen that developed countries have up to 4 times greater GDP per capita compared to undeveloped ones. At-risk-of-poverty rates are considerably higher in undeveloped countries as well, and the rates are on average 3% higher for women compared to men. However, the gap among sexes is smaller in undeveloped countries.

Undeveloped countries also have higher Gini coefficients which points to income inequality. Income distribution is more uniform in developed countries and vice versa. Armenia registers the greatest income inequality and Norway the smallest.

Key words: poverty, developed countries, inequality of income, undeveloped countries